

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

IDDAGEN

ILLUSTRERAD TIDNING
GRUNDLAGD AF
FÖR KVINNAN OCH HEMMET
FRITHIOF HELLBERG

SÖNDAGEN DEN 8 JUNI 1913.

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE:
JOHAN NORDLING.BITR. REDAKTÖR: ERNST HÖGMAN.
RED.-SEKRETERARE: ELIN WÄGNER.

A. Blomberg foto.

Vår första kvinnliga advokat.

Jur. kand. Märta Björnbom inför domarbordet.

TDUNS ALLRA FÖRSTA ÄRGÅNG INNEHALLER EN artikel, som börjar så här: "En kvinna läkare!" Och så följer en skildring af Sveriges första kvinnliga medicine licentiat, Karolina Widerström, där författaren, som är Ave, särskildt lägger sig vinn om att undandröja möjliga fördomar med afseende på doktor Widerströms uppträdande och utseende, bedyrar att hon är så kvinnlig man kan önska o. s. v. Och jämnt 25 år senare, i samma vecka, då doktor Widerström med anledning af jubileet uppvaktas af sina kvinnliga kamrater, som under dessa år hunnit blifva en talrik och framgångsrik kår, handlägger Sveriges första kvinnliga advokat sitt första mål vid Stockholms rådsturätt. Vi acceptera för hennes räkning förebudet och märka oss den 29 maj 1938!

Tiderna ha dock förändrats åtskilligt, sedan den första kvinnliga läkaren drog uppmärksamheten till sig. Den första reflexion man nu gör, när man hör talas om att jur. kand. Märta Björnbom slagit in på advokatbanan är: tänk, att ingen kvinna har ägnat sig åt det yrket förr! Ingen tror nu längre, att de erforderliga studierna skulle utgöra något hinder för en kvinna att bli advokat, och man tycker det är så naturligt att kvinnorna, framför allt på familjerättsens område, som advokater ha en uppgift att fylla. I Frankrike ha ju de kvinnliga advokaterna gjort succés, medan i England förbudet att bli advokat gjorde en suffragett af Christabel Pankhurst.

Fröken Märta Björnbom är stockholmska, närmare bestämdt söderflicka. Sina studier har hon bedrivit vid Stockholms högskola där hon och ett par kvinnliga kamrater bildat ett litet studielag för sig. Den ena af dessa kamrater har i dagarna tagit examen och ämnar likaledes slå sig på advokatycket. Nu, när de hunnit så långt, våga de nog tala om, att de känt sig en smula ensamma bland sina manliga kamrater, som till en början aldrig ville tro att de menade allvar, att de verkligen tänkte ta examen. Men tack vare ihärdighet och professorernas uppmuntran har det gått bra. Opinionsen bland kamraterna torde också ha ändrat sig till förmån för kvinnorna sedan de vid de offentliga tentamina själva fingo döma om hvad de gingo för. Många vågar stå icke öppna för den kvinnliga juris kandidaten. Hon kan, enligt grundlagen, bli professor, ehuru denna grundlag ännu är, som vi veta, en död bokstaf, men väljer hon icke att fortsätta studierna, så står det henne endast åter att bli advokat. Hon kommer då från studierna in i det praktiska lifvet, ställes inför dess svåraste konflikter, hvilka hon nu skall hjälpa till att lösa med stöd af sitt vetande.

En dag uppe på Stockholms rådsturätts första afdelning ger oss en god överblick af den nya kvinnliga advokatens arbetsfält, där est hon ägnar sig åt familjerätten. Det är en dag, som alla andra dagar. Klockan är tio. Parterna i målen anlända och slå sig ner i väntrummet, eller de sno sig om hvarandra så oroligt, som om några af de band, som fordom knutit dem samman, ännu snärjde dem. Vittnena, beskäftiga, sprickfärdiga af ifver, hälsa på hvarandra, kasta sig genast in i resonemang. En utomstående kan inte undgå att höra att "Pettersson alltid varit så tålig fast det kunde då hvem som helst se att inte frun var riktig", ja, tvingas nästan att ta parti i frågan huruvida "flickungen" kan sägas vara lik svaranden i ett visst mål, trots det att den påstodde fadern är rödhårig. "Är han rödhårig!" — Det var då märkvärdigt, är han inte rödhå-

ri g! o. s. v. Advokaterna komma, leta reda på sina klienter, instruera dem, ge dem upplysningar: "ja, kära fröken, det är mycket tråkigt, men stämningssmannen har inte kunnat anträffa mannen. Han har aldrig varit på trakten, han har ljugit för er, ni får försöka ta reda på hvart han kan ha tagit vägen". — "Ja," säger flickan.

Nå, en af advokaterna i dag är alltså en kvinna. Är hon här? — Nej, inte ännu. — Jo, där kommer hon. Hon har icke någon portfölj med handlingar, som alla de andra, hon bär blott en elegant och helt feminin handväska och i handen har hon ett enda papper, sin fullmakt att uppträda som ombud för svaranden i ett skilsmässomål. Det är långt innan hennes mål kommer före, men hon tar plats i sessionssalen och följer med spändt intresse rättvisans handhafvare i utöfvandet af deras verksamhet. Det är arrangerade skilsmässor, hvilka gå som ett urverk, andra där visserligen önskan att skiljas är lika hjärtlig, men där det hakar sig på grund af ekonomiska förhållanden. Så komma vittnena, och inför parternas och åhörarnas öron blottas husliga interiörer af det ömtåligaste slag. Korsförhöret bringar i dagen omständigheter om vittnenas förhållande till parterna, hvilka väcka allmän rörelse, eller också motsäga vittnena hvarandra, och det hela synes väl värdt att öfva sin skarpsinnighet på både för manliga och kvinnliga advokater. Eller det är barnuppfostringsmål. Mannen nekar till faderskapet, brefven komma fram, han söker bortförklara dem, de äro också gärna affattade i sväfvande ordalag. "Hvarför har ni då lofvat flickan penningar?" — "Det var bara ett lån." — "Nej, dom fick jag," säger flickan, och hon spänner ögonen i honom, men han ser rakt fram. En ung man har kommit så långt som fram till edgång, han lägger fingrarna på den väldiga uppslagna bibeln. "Tänk på hvad du gör!" säger flickan. Och hon betraktar honom med ögon som vidgas af förvåning och förfäran, medan han helt lugnt effersäger eden: "Så sant mig Gud hjälpe till lif och själ". Utslaget läses upp, svaranden har friat sig genom ed, modern får ingenling, barnet får ingenling, han svänger om på klacken och går. Rätten ser allvarlig ut, åhörarna hviska, man känner sig beklämd. En annan gång äro kanske sympatierna på mannens sida, utslagen fällas så snabbt, när man intet ansvar har.

Så kommer det stora ögonblicket, men det är mycket kort och erbjuder intet af sensation, för den som icke ser det i dess sammanhang med kvinnornas kamp för nya arbetsområden. Advokat Björnbom träder med största yttre lugn åtminstone fram till domarbordet samtidigt med karendens advokat. Bägge lämna sina fullmakter, rådmannen tittar upp öfver papperets kant och ger den nya advokaten en lifen blick, innan han upp-repar hennes namn. Men som karenden icke anmält vittnena i förväg, förvisas målet till sist i raden, och det blir limmar af väntan och många öden afgjorda, innan det åter kommer upp. Något tillfälle att visa sig på styfva linan har icke detta enkla skilsmässomål gifvit och det var heller icke meningen. Det är bara att en gång skall vara den första. Tar hon nu plats på ett advokatkontor, så får hon antagligen ofta anledning att vandra till första afdelningen och blir väl snart så van som någon.

En af de mest intresserade af dagens tilldragelse är en ung dam, som rör sig mycket vant här uppe med sin portfölj under armen.

Gullregn.

DÄR STÅR ETT GYLNE TRÄD I parken

i härlig sommartid
med hängen, lutande mot marken,
dem vinden vaggar blid.
I solen dånande de skina,
de likna drömmar, veka, fina.
Jag ser, blir varm därvid.

Jag minns ett träd vid barndomshuset,
det stod vid snövit knut,
det lyste grant i sommarljuset,
när ändtligt det slog ut.
Som pys jag stirrade på glansen,
det var som om jag mistat sansen,
extasen tog ej slut.

Till gull jag trädde — ej till pengar,
de finna inte nåd
hos barn, men gull i känsloträngar,
i tankens fina tråd,
i ordens väfnad, skimmerrik,
i sång och klingande musik,
i stort och glansfullt dåd.

Jag drömde vackert, jag, vid prakten,
jag var en gosse blott,
jag visste ej, att ondt tar makten
och slår ihjäl allt godt.
På renhet trodde jag i sinne,
på karaktärens gull därinne —
en annan tro jag fått.

Jag bländades af trädet länge,
så vissnade det ner.
Mot jord föll hänge efter hänge,
till slut fanns blad ej mer.
På knä jag föll, jag grät i vända,
att ej mitt träd jag helt såg stånda,
min sorg jag ännu ser.

Nu sitter vuxen jag i parken
vid gyllne rikedom,
och vinden rister blad till marken,
tills hvarje gren blir tom.
Jag vändas ej, jag vill ej gråta.
Hvad skulle väl min klagan båta?
Allt lif förgås som blom.

FREDRIK NYCANDER.

I fem år har hon biträdt sin far som har advokatbyrå och så småningom utan att äga examina satt sig in i arbetet. Hon biträder sina klienter inför rätten vid vittnesförhör, men ombud har hon aldrig varit. Hon är mycket glad åt att ha fått en examinerad kamrat här uppe och mycket förhoppningsfull för framtiden. Det enda bekymret är, att erfarenheten lärt henne att klienterna gärna vilja ha en gammal advokat. Ju äldre ju bättre, tro de, och fröken Björnbom ser ju så ung ut. Men fröken Björnbom själf har inga bekymmer för sin ålder. "Jag tänkte hvila mig i sommar," säger hon, "men det slår jag ur hågen, jag börjar genast."

E. W.

En återblick på årets riksdag.

EN ANDRA RIKSDAGEN I ordningen under treårsperioden mellan andra-kammarvalen har anseendet som den arbetsamaste och resultatrikaste. Vid den första riksdagen efter ett nyval till underhuset går det åt en del tid för de nya krafterna att bli varma i kläderna, de behöfva pröfvas för att komma på möjligast lämplig plats vid det omfattande och mångskiftande arbetet. Mer än någonsin är det omöjligt för en riksdagsman att behärska eller ens nödtorftigt sätta sig in i alla de frågor, han skall vara med om att handlägga. Han måste lita på ledarne, utskottsledamöterna inom sitt parti, och svära på magistrernas ord beträffande en stor mängd frågor samt för öfrigt, därest han själf hör till de mera betrodde, koncentrera sina egna krafter på utskottsarbetet eller, om han är en sådan, som folket är mest, på de ärenden, som intressera honom speciellt och som han har de bästa förutsättningarna att förstå. Specialiseringen blir allt mer ett faktum äfven på detta område; en och annan beklagar den väl, men mången önskar den ytterligare pointerad för att slippa utfänjda ofentliga debatter och nå än raskare arbetstakt.

Under den tredje riksdagen i perioden bruka de nära förestående valen fresta till en del partipolitiska rabaldernummer, som någon gång kunna vara välgörande för att klarera linjerna, men som vanligen inverka menligt på det sakliga arbetet.

För en icke-parlamentariker, som gärna ville betrakta riksdagsfrågorna personsubjektivt och icke partisubjektivt och som ser med sympati på vilden och hans subjektiva objektivitet, om orden tillåtas, brukar treårsperiodens andra riksdag erbjuda det uppbyggligaste skådespel. Man kan väl också säga att det nu nyss avslutade riksmötet fattat några af sina viktigaste beslut oberoende af partijalusier, men proportionalismen har fört det med sig, att partigränserna äro skarpare än förr, och för vildesympunkterna har det i stort sedt varit föga rum, där icke resultatet varit klart på förhand.

I afseende på arbetets intensitet så väl som fart slår måhända 1913 års riksdag rekord. Jag kan ännu icke framlägga några exakta siffror, men när sådana föreligga, tror jag, de skola visa, att årets riksdag behandlat fler ärenden än någon föregående, och antagligen befinner sig det positiva resultatet, kvantitativt sedt åtminstone, vid maximum.

Den arbetstakt, som den första Staaffska ministären inledde, fortsattes af den Lindmanska, och den har sannerligen icke gått i ritardando under nuvarande regering. Till årets riksdag hade också kabinettet Staaff för första gången haft hela den tid, som förflyter mellan två riksdagar, till sitt förfogande för att utarbete de kungliga propositionerna, som naturligtvis pålagt riksdagen den största arbetsbördan, och att tiden har tagits i akt, kan ingen förneka. Kommitté- och sakkunnigeinstitutionerna ha också tillväxt i enligt mångas åsikt oroväckande grad, men detta har sin naturliga orsak i att departementalreformen ännu icke är genomförd.

Den fråga, som blifvit kallad den största under denna riksdag — den stora försvars-

Prenumerationspris:

Vanl. upplagan:		Praktupplagan:	
Helt år.....	Kr. 6.50	Helt år.....	Kr. 8.—
Halft år.....	> 3.50	Halft år.....	> 4.25
Kvartal.....	> 1.75	Kvartal.....	> 2.25
Lösnr.....	> 0.12	Lösnr.....	> 0.15

Iduns Byrå o. Expedition, Stockholm, Mästersamuelsg. 45.

Redaktionen: Riks 16 46. Allm. 98 03.	Expeditionen: Riks 16 46. Allm. 61 47.
Kl. 10—4.	Kl. 9—6.
Red. Nordling: Riks 86 60. Allm. 4 02.	Annonskontoret: Riks 16 46. Allm. 61 47.
Kl. 11—1.	Kl. 9—6.
Verkst. direktören kl. 11—1.	Riks 86 59. Allm. 43 04.

Annonpris:

Pr millimeter enkel spalt:	
25 öre efter text.	Utländska annonser debiteras 30 öre med 20 % förhöjning å särskild begärd plats.
30 öre å textside.	
20 % förhöjning å särskild begärd plats.	

FRÅN MIN FÖNSTERSMYG.

För Idun af ANNIE ÅKERHIEM.

Några ord om vreden.

OR ETT PAR DAR SEDAN BE-sökte jag ett möte, vid hvilket diskuterades stadgar för en under bildning varande scoutförening. Bland dessa stadgar

fanns en, som fordrar att de unga skulle förbinda sig att icke begagna svordomar. Jag föreslog — visserligen icke offentligt, utan privat för ett par af mötesdeltagarna — att ordet "icke" skulle utbytas mot orden "endast i nödfall". Förslaget väckte — det behöfver jag icke säga — ingen som helst anklag; ej heller behöfver jag säga att jag ingalunda väntat någon sådan.

Ty det svenska lynnet förstår icke, att i ett sådant hänseende nödfall kan föreligga. Det har funnits en tid, då svordomarna utgjorde en snart sagdt outhärlig beståndsdel af människans dagliga tal; nutidssmaken fördömer detta bruk som rätt, och det med full rätt. Kraftordet i sig är enligt modern svensk uppfattning rätt, och däri måste vi instämma, så vidt det gäller ett ofta upprepadt bruk däraf. Missuppfattningen ligger i att det alltid, under alla tänkbara omständigheter, skulle vara lika rätt.

frågan står tyvärr ännu vid "status" från i fjol — är folkpensioneringen, som efter trettio års ventilering genomfördes med öfverväldigande majoritet i båda kamrarna men också med skarp opposition från en minoritet inom alla de tre partierna, särskildt från högern och liberalerna. I sammanhang med denna frågas lösning har det nya ämbetsverket pensionsstyrelsen inrättats, ehuru det från början varit mångas mening, att den i fjol tillkomna socialstyrelsen skulle fungera äfven som centralorgan för ålderdoms- och invaliditetsförsäkringen.

För vår folkskola skall 1913 stå som ett märkesår genom skapandet af folkskoleöfverstyrelsen såväl som genom ombildningen af folkskoleseminarierna i syfte att ge folkskollära en mindre ensidig och mindre yttlig bildning.

Nykterhetsvännerna ha i år sett ett gammalt önskemål förverkligadt genom borttagandet af de kommunala institutionernas beroende af rusdrycksmedlen. Det torrlagda Säter behöfver numera inte vara så afundsjukt, ifall det varit det, på Hedemora för den senare stadens intäkter på där idkad spritförsäljning. Staten tar hand om alla inkomster på spriten men ersätter tills vidare kommunerna för minskningen på kredit sidan, och för att motverka att staten i sin tur blir alltför beroende ha föreskrifvits vissa gränser för spritmedlens användning i riksbudgeten.

Regeringens prestige fick en svårare knäck genom sockertullsfrågan och dess utgång — äfven inom sitt eget parti — men finansministern synes i gengäld ha stärkt sina aktier hos alla partier vid öfverenskommelsen med Grängesbergbolaget om ökad malmexport, också ett af årets mest vidtutseende ekonomiska resultat.

Men många viktiga frågor ha också fallit. De författningsärenden som varit uppe — kvinnans rösträtt ligger, hvad statsmakterna angår, i samma läge, där den föll i fjol — ha i allmänhet rönt motstånd från högern, som i första kammaren ännu är nog stark att förkasta dem. Bolagsrösträtten står kvar, och propositionen om åkarpslagens borttagande är afslagen än en gång, liksom det stora expropriationsförslaget.

Om dessa frågor "fallit framåt", det får framtiden utvisa. Att hoppas på att högern skall byta om skinn till nästa riksdag, torde vara förmätet. Den har nu funnit sig — och funnit sig i det stora hela rätt väl — i den hittills ovanliga situationen att vara oppositionsparti. Högern vet, att den i alla händelser inga möjligheter har att störta vänsterstyret under nuvarande andrakammarperiod, och måhända kommer den att gå fram till nästa val med ett vida mindre sväfvande och vida kraftigare högerfärgadt program i den kanske icke så oriktiga föreställningen, att partiet skall vinna mer med renare färger och klarare linjer.

KNUT BARR.

"Svenska dopnamn och släktnamn"

heter en i dagarna på Wahlström & Widstrands förlag, Stockholm utgifven nyttig liten uppslagsbok, som säkerligen skall mottagas med tillfredsställelse i många unga och gamla hem, där den icke oviktiga namnfrågan på ett eller annat vis är aktuell.

Jag uppfångade en gång — det är länge sedan — ett par ord ur Ivenne hamnarbetares samtal. De lydde så: "Jag kom nu och satte mig vid bordet; där suto redan fyra andra dj-r, men dem kände jag inte". Den mannen begagnade ordet i alldeles samma bemärkelse som ordet person; ett begrepp hvare han utan vidare inneslöt sig själf. Detta bruk af kraftordet vittnar om ett stort sinnets förråande — och förslöande. Ty hvad skall han gripa till inför de utomordentliga fallen? Ordet har ingen dömande kraft, är ingen förolämpning, när han i dagligt tal därmed benämner sig själf och sina kamrater. Om däremot en människa en gång i lifvet blir ställd inför en nedrighet, en känslolöshet, som öfvergår den mänskliga lumpenhetens mått, och ur djupet af sin förbittring slungar mot vedersakaren — sin eller andras — ordet "djäfvul!" så vidhåller jag att detta icke är rätt, utan fullt riktigt och berättigadt. Obs! Jag kan icke i detta fall, som i det förra, utskrifva ordet med två bokstäfver och ett streck. Just detta betecknar skillnaden. Ty i den senare användningen är ordet mättadt med patos, från hvilket det icke kan skiljas utan att förlora sin karaktär. Men ett tillfälle som det åsyftade inträffar måhända blott en gång i hvar tionde människas lif. Jag har tänkt på, om en mor, hvars barn dödt af arsenikförgifning, skulle vara berättigad att slunga detta ord mot en zinkhvittsimportör, och kommit till ett nekande resultat. En människa kan göra en djäfvuls gärning — som importen af det giftiga zinkhvittet utan tvifvel är — och ändå icke, moraliskt sedt, vara en sådan. Ty den rent mänskliga lumpenhetens räckvidd är stor, ja, hart när ofattbar. Men finner hon, att han med berättigt mod tagit hundratals små barns död och fördärf med i räkningen och funnit dem väga lätt mot hans egen vinning, då har hon rätt att kalla honom för hvad han är. — Här till vill jag dock foga den anmärkningen, att det gifves omständigheter, då en djäfvul är nästan mera sympatisk än hvad Viktor Rydberg mer drastiskt än skönt plögade kalla "en

lump". Ty det ligger dock något i att taga det moraliska ansvaret på sig, äfven för den största ogärning i världen, som mer än uppväger lumpens blundande okunnighet om sin egen gärnings halt.

Förmodligen komma icke läsarne att godkänna hela detta resonemang. Ty det ligger så fjärran från det svenska lynnet att tänka sig, att vreden kan berättiga ett ord eller en handling, att det tvärtom icke kan se något berättigande för vreden själf. För svensken är vreden detsamma som ilska och harm detsamma som trällystnad; och hade icke en så oåtkomlig auktoritet stått i vägen skulle den svenske läsaren kallat de gammaltestamentliga profeterna ovetliga och ohysade och ansett att Kristus bar sig högst löjeväckande och taktlöst åt, när han utdref månglarne ur templet. Ty svensken är själf oförmögen att känna vrede; ej heller har han den andliga kraft, som erfordras till moralisk indignation. Denna anomali draperar han i vackra ord om kristligt sinnelag och glömska och förlåtelse.

Förlåtelse är ett högt och vackert, ett öfvermänniskligt begrepp. Det har sin grund i öfvertygelsen om alltets gudomliga enhet, om en metafysisk syntes, i hvilken de himliga differenserna lösas. Den som i den lefvande öfvertygelsen om en sådan enhet — man må definiera den hur man vill — bekämpar sin vrede och tvingar sin moraliska harm och afsky att uppgå i syntesen, gör en af de högsta moraliska gärningar som kunna tänkas. Men att förlåta därför att man inte längre orkar vara ond, därför att vreden är obekvämt och ogemyttigt och därför att vi ej vilja gå miste om en treflig afton och en extra halfbutelj punsch i dens sällskap, som skändat vår ära och sköflat vår lycka, däri ser jag för min del icke den ringaste moraliska förtjänst. Men detta är den art af förlåtelse som är gängse bland oss. Och därför florera också bland oss tråtan, ilskan, ovetet, äreskändandet, bakdanteriet, alla dessa den renande vredens smutsiga substitut, i en grad som knappast vore tänkbar hos något annat folk. Det vare långt från mig att förneka att vi svenskar genom åtskilliga egenskaper höja oss öfver sydligare nationer. Men förmågan af rättmätlig vrede, den vrede af hvilken moralisk harm är en oskiljaktlig beståndsdel, den har sydänningen före oss.

I André Bellessorts nyligen öfversatta bok om Sverige finnes en märklig passus. Den gäller Gösta Berlings saga, hvilken författaren i öfrigt ägnar en beundran, som ej lämnar den ifrigaste Lagerlöfsbeundrare något öfrigt att önska. Men skillnaden i liffsuppfattning tvingar honom till en invändning.

"Hos alla dessa män," säger han, "officerare, adelsmän, brukspatroner, romanhjältar, söker jag förgäfvets efter deras fruktansvärda värjor. De ha endast knytnäfvar, bondska knytnäfvar, som de träna på kolare och med hvilka de hota kvinnor, men som de genast stoppa i byxfickan, så snart en kvinna står emellan dem.

Jag har mer än en gång diskuterat denna sak med svenskar; vi lyckas aldrig förstå hvarandra. Vår duell, Rodrigues, don Sanchos, d'Artagnans, Cyranos duell tyckes dem vara ett lika dumt som rätt bruk. De förstå inte att man endast förlåter en man hans excentricitet och våldsamt i samma mån som han utstått faror för deras skull. De värsta öfverträdelse af samhällets bud eller sedelagen lyftas på ett högre plan om man för deras skull måste se döden stadigt i ögonen. Schillers röfvere riskerade åtminstone att bli hängda.

ÖFVERROCKAR

till Kr. 3.50 per styck är väl billigt? Sänd Eder fläckiga nedsmutsade öfverrock för kemisk tvätt och prässning till **Orgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A.-B., Göteborg** och Ni blir förvånad öfver det goda resultatet. Det är ej likgiltigt, till hvilken affär Ni vänder Eder, ty det är stor skillnad på kemisk tvätt och — kemisk tvätt.

KLIPPAN.

Specialiteter:

Finare Post-, Skrif-, Kople- och Tryckpapper samt Kartong.

Modernaste Finpappersbruk.

Iduns textpapper tillverkas af Klippan.

I väntan på döden.

Kavaljererna på Ekeby dricka, äta, öfverlasta sig — misshandla kvinnor, enleva flickor, men de riskera aldrig något utom hufvudvärk och kväljningar. — För att betjäna mig af ett ord af Barrés, vi ha ej samarbetat på samma hedersbegrepp. Det är däri man kan mäta hela skillnaden mellan den franska och den svenska romantiken. —

För min del är det här fransmannen jag förstår, icke svensken. Väl vet jag att duellen i hans hemland missbrukats nästan lika mycket som hos oss svordomen. Det ena som det andra skulle sparas för lifvets utomordentligaste tillfällen. Missbrukas måste alla mänskliga institutioner och företeelser i kraft af människans natur; men de ha rätt att bli bedömda ej blott efter sitt missbruk utan efter sitt rätta bruk och sin idé. Vi ha tyvärr en förkastlig benägenhet att bedöma allt hvad vi ogilla endast efter dess missbruk, och allt hvad vi gilla enbart efter dess idé. Visst är, att äfven i ett land där duellen missbrukas, skulle icke förnärmelser af alla slag, i skrift och tal, kunna brukas så tanklöst som hos oss, jag skulle vilja säga, med denna afsiktslöshet, som är mer förolämpande än förolämpningen själf. För att vi skola kunna känna vår egen och andras heder som en realitet, en ägodel dyrbarare än själfva lifvet, måste den dystra blodsdomen stå i vårt medvetandes bakgrund som hederns ultiima ratio.

Vi berömma oss omåttligt af vår försonlighet, vår "fördomsfrihet", och isynnerhet där af att de mest förbittrade politiska motståndare i privallifvet äro de bästa vänner och sällsapsbröder. Mig synes de därvid ej olika skådespelare, som inne på scenen mörda hvarandra och sedan gå ut tillsammans och supera. Det vill säga att hvad de yttrade på talarstolen eller i tidningarnas ledarspalter var mer eller mindre komedi, fraser talade för galleriet. Man bör ha respekt för motståndarens ärliga öfvertygelse, heter det. Det är en sak; att trifvas i hans sällskap är en annan. Jag har all respekt för Torquemadas ärliga öfvertygelse och Ludvig XI:s politiska insikt, och dock skulle jag icke vilja supera med någon af dem. Det må vara sorgligt, men är sant: alltför skarpt motsatta världsåskådningar måste, om de äro ärligt menade, personligen skilja sina bärare åt.

Äfven här känner jag mig bland mina landsmän så ensam om min åsikt, att jag drifves att framlägga en främlings utsago. I Artur Schnitzlers roman "Vägen ut till lifvet", framför han en deputerad som nedlägger sitt mandat på grund af demoralisationen inom kammaren och anför som prof, att efter en debatt, hvari han blifvit häfligt angripen, en af hans hätskaste motståndare kommer till honom ute i byffén och vill dricka med honom.

Nå, hvar och en har sin smak. Svensken trifs med sin försonlighet och sin "respekt för motståndarnas öfvertygelse", som han många gånger drifver nästan till förnekelse af sin egen. Det är när handlingens ögonblick i nationens politiska utvecklingshistoria inträffar, som den smaken hämnar sig. Ty hvad man skämtar öfver mellan skål och vägg — och skämtas om striden måste det ju, när antagonister glamma tillsammans — det känner man, säga hvad man vill, icke på allvar, och det man icke känner på allvar, det är ingen jordmån för handling. De mest glödande ord kunna ha sitt ursprung ur kall beräkning, men handling måste bäras af känsla eller falla till marken.

A TYST! TALA SAKTA!

Så står det på korridorväggarna i det stora hvita sjukhuset, där mödrar gå och vänta och där ständigt oro råder. Ej en dag eller natt utan att en stackars kvinna ligger och kämpar i själsångest, ej en dag eller natt utan att ett litet barn kommer till världen under ve och vända. Det stora, hvita huset, som har sett så mycken sorg och glädje, och där ständigt oro råder.

— Gå tyst! Tala sakta!

Öfversyster sitter vid skrifbordet längst bort i korridoren och ser så allvarlig ut. Det har alldeles nyss kommit en ny, — en ung mor, själf nästan bara ett barn, och denna gång gäller det lifvet. Hon vet det också själf. Doktorn har sagt henne det förfärliga och skrämmande ordet, och hon vet mer än väl hvad det betyder.

— Ägghvita, ägghvita!

Detta, som hon hade varit så rädd för och så ängsligt sökt akta sig för. Men hur hade det också kunnat komma så hastigt.

Den unga modern har berättat det för doktorn, och han har sedan sagt det till syster.

— Ett sådant oförstånd.

Och öfversyster skakar på hufvudet. Öfversyster är nog den som vet hvad denna sjukdom vill säga och kan döma i ett fall som detta. Det är en lång, både glad och tung erfarenhet hon har bakom sig — 11 år i oro och vaka.

Den unga modern hade en kväll, då hennes man var borta, suttit uppe längre än vanligt. Och så hade hon själf dragit fram den tunga symaskinen och satt sig att trampa och trampa. Ah, det var så mycket, som återstod af de små, små plaggen, att hon riktigt måste skynda sig. I början hade hon varit så noga, — ingenting kunde bli mjukt och fint nog för den lilla barnkroppen, som skulle komma att bära dem; allt skulle sys fint och nätt för hand. Långsamt och väl gick det. Men nu hade ängslan kommit, att hon inte skulle hinna få allt i ordning, och så hade hon ändligen beslutat sig för att använda maskinen. Nu satt hon där och trampade och trampade. Men hon hade inte någon riktig ro. Gång på gång måste hon stanna hjulet med handen för att lyssna. Kom han kanske? Hon kände sig som en brottsling. Han hade ju sagt henne, att hon på inga villkor finge röra maskinen. Men hon måste ju, måste ju — för att kunna hinna. Hon måste skynda sig, innan han kom hem. Och så trampade hon och trampade — — —

Och nu låg hon, stackars liten, här i det stora, hvita huset och var rädd för hvad som komma skulle.

Öfversyster satt och skref på hennes sjuktafla.

— Bara 22 år. Och frisk och stark förut. Och så skulle detta komma!

Syster Lilly gick förbi.

— Hvad var temperaturen?

— 38,3.

— Hur känner hon sig?

— Sorgsen. Hon säger ingenting, bara ligger och ser ut genom fönstret. Det är väl efter mannen. — Han gick nyss.

— Syster får vara snäll och se till henne i natt. Någon ögonblicklig fara är det ju inte — ännu. Det dröjer nog någon vecka. — —

Syster Lilly nickade och försvann ut i operationsrummet.

I korridorkorsningen försiggår något underligt. Ett stort bord står där med hvit duk och några kruklbladväxter och äfven några höga glas med vårens glada blommor. Därtill en liten skål med vatten.

Dörrarna till de stora salarna äro vidöppna; alla, som kunna gå uppe, ha samlats ute i korridorerna, och de som ännu måste ligga, sträcka sig i sina sängar för att kunna se. Det är endast de enskilda rummens dörrar som förbli stängda.

Kring bordet stå i en cirkel alla de unga och gamla sköterskorna, ljusklädda och med små nyfödda barn i långa, hvita dopklädningsar på sina armar, somliga till och med bärande två. Ett par mödrar stå där också själfva med sina små. Och midt i kretsen pastorn, hållande sina händer på barnens hufvud, två och två barn under hvar hand, — medan han helt sakta läser:

"Fader Vår som är i himmelen —"

Det är så förväntansfullt tyst; endast då och då ett kvidande från något af barnen. Men inne i en af de stora salarna ligger en kvinna och snyftar sakta. Alla rundt omkring förstå hvad hon vill säga:

— Ah, mitt lilla barn, hvarför fick jag inte behålla dig, hvarför fick inte också du vara med här i dag, ja, hvarför, hvarför?

Dörren till n:r nio, ett af de half-enskilda rummen, öppnas varligt. En ung man kommer ut, stannar, ser förströdd på den bedjande gruppen, tar sig som i smärta öfver pannan och suckar halfhögt:

— Ah, hvad skall det väl bli med dig, du min lilla!

Doktorn har blifvit allt oroligare för sin patient därinne på nian. Ett tag såg det så lofvande ut, men nu har ägghvitan ökat igen, och ökar betänkligt för hvarje dag, allt under det den oundvikliga stunden nalkas.

— Det får inte gå så här. Vi måste gripa in. Det kan inte hjälpas.

Då blir brådska och oro i korridorerna. Syster illa af och an med bindor och käril. Och öfversyster syslar därinne i operationsrummet.

Dörren till nian slås upp, gummihjulsvagnen rullar fram, sängen lyftes och glider iväg. Hon ligger så liten och blek och rädd där i sängen. Är det nu det skall ske? Och hvad skall väl ske?

— Mod, mod!

Det är mannen, som hviskar det, när vagnen rullar förbi. Hon hinner blott trycka hans hand och fånga hans blick.

— Tack att du fanns här, säger hon.

Så skiljer dem dörren.

Korridoren ligger så tom och ödslig.

Ah, hur fimmarna snigla sig fram. Inne på nian ligger åter den unga modern och väntar och väntar. Bredvid sängen sitter mannen och bara ser på sin hustru.

— Nu, nu, nu, dunka pulsarna hårdt i honom. Men ännu är ingen fara, ännu är det en smula för tidigt.

Hon har fått en förkylning och är alldeles hes och kan knappast hviska hans namn. Han håller hennes ena hand i sin; det är som vore han rädd att släppa den, om också blott en sekund.

— Hoppas ingenting, här doktorn sagt.

Ah, det är grymt, det är hårdt, det är onturligt. Han känner, hur tinningarna värka och ögonhålorna brinna. Och snart kommer ju stunden, snart är han kanske — ensam. Han känner som ville hans hufvud sprängas isär och hans hjärta brista, och han har all

För hudens vård och ansiktets skönhet

CRÈME SIMON J. SIMON, PARIS.

Enda skönhetsmedel som icke irriterar huden.

K. ANDERSON

GRATIS erhåller enhver vid rekvisition min rikt illustrerade praktiska katalog med ringmått, med tusentals juvel-, guld- och silfverpjäser illustrerade i värden till miljontals kronor. — — — KUNGL. HOFJUVELERARE. JAKOBSTORG 1. REGERINGSG. 19—21.

möda att hålla gråten borta. Nej, hon får ingenting märka, — han måste vara lugn för att ge henne mod. Det måste gå lyckligt; han vill det, och då måste det ske.

Där sitter han nu och spänner sin vilja så hårdt han kan och tänker bara på detta och söker ge henne all sin egen förtröstan och styrka, men utan ett ord, — bara genom viljan. Hon ligger med slutna ögon som i dvala och känner det så tryggt, att han sitter där och håller hennes hand i sin.

Så har han suttit nästan orörlig i ett par timmar. Rör han sig något, vaknar hon till, ser oroligt på honom och hviskar bedjande:

— Gå inte ifrån mig.

Då smeker han henne bara helt lätt några tag öfver pannan, och hon faller snart åter i ro.

Men helt plötsligt slår hon upp ögonen i vild ångest och griper krampaktigt om hans hand.

— Ah hjälp mig, hjälp mig. Nu kommer det, nu kommer det. Ah, — ah — —

Han ringer brådskande. Öfversyster kommer in. Men då har smärtan redan gått förbi, och allt är lugnt igen. Syster tar hennes hand, känner på pulsen, smeker henne vänligt.

— Så ja, är det lugnare nu? Blif inte rädd när det nu snart börjar igen. Det måste så vara. Desto fortare är det öfver.

— Desto fortare är det öfver — öfver — öfver — ringer det i öronen på mannen, och han har svårt att inte brista i gråt. — Kanske öfver är detsamma som — slut.

Syster står på ena sidan om bädden och mannen sitter vid den andra. Allt offare och värre komma plågorna igen.

— Skrik bara, säger öfversyster, det hjälper till och det lättar.

— Jag kan ju inte, jag är så hes, hviskar den lilla, och hennes blick blir som ett dödsjagadt djurs, hjälplöst, förebrående och tigande om misskund.

— Ah, jag står inte ut med mer, det är som om jag skulle slitas i två hälfter, jag kan inte, kan inte — —

Han håller så hårdt i hennes händer. Ord har han inga, hvad skulle de för öfrigt båta till. Han bara ser ofavändt på henne, och alla hennes plågor lider han om igen i sin nervspända själ. Men inte en får vågar han falla, inte en snyftning vågar han ge. Det enda han inte fullt mäktar styra är de båda händerna, som darra och rycka, där de hålla i hennes.

— Ah, Gunnar, du vet inte, — du vet inte, hur det känns. Det är en sådan förfärlig ångest inom mig. Ah, hvarför skall det vara så svårt. Ack, om du bara kunde hjälpa mig, hjälp mig, hjälp mig — —

Hennes hesa hviskning låter så slitande, hennes händer glida smekande öfver hans mjuka hår och energiska kinder, och hon drar honom plötsligt till sig.

— Ah, Gunnar, Gunnar, ack hvarför skall man få lida så. Jag orkar inte mer. Det är som skulle jag dö. Jag är så trött. Ack, om ändå bara min lilla finge lefva — —

Då blir det för mycket för stora, gamla öfversyster, och hon vänder sig bort och går till fönstret och tar fram sin näsduk. Doktorn har ju sagt — aningen modern eller barnet, kanske båda. Ah, det är så upp-rörande, att det skall drabba just dessa två unga, den lilla varelsen där i sängen och så han, den stillsamme, tyste mannen.

Timmarna bli så oändligt långa, men allt kortare och kortare hvilostunderna mellan de ohyggliga kampminuterna. Den unga modern kvider under ångestfallen, hennes

spädvuxna kropp är alldeles våt af svett, och hennes blick är nästan slocknad.

Då tar krampen henne ett ögonblick. Mannen blir stel af skräck. Öfversyster sänder ilbud efter doktorn.

— Nu kommer det, skriker den liggande plötsligt till. Det är det första skriket hon ändligen kunnat få fram, och med det följer liksom en stunds befriande känsla.

Men nu har det blifvit brådska därute i det stora hvita huset. Dörrarna till rummet slås upp, och gummihjulsvagnen rullar in och tar henne med sig genom korridorerna bort till det fruktansvärda rummet.

Hennes blick är som en dödsdömds, inte ett ögonblick släpper den mannen. Ömt lutar han sig öfver henne och kysser henne lugnande och innerligt på pannan och hviskar något till henne. Då glider ångesten undan, då ler hon helt lätt —

— Ack ja, barnet — —

Mer hinner hon inte säga.

Vagnen rullar i väg. Hon hinner bara ge honom en sista blick. Och så är dörren stängd emellan dem.

Hvilka evighetsminuter, de som nu följa. Han försöker gå af och an i korridoren för att lugna sig. Men oupphörligen måste han stanna för att lyssna. Hördes det ingenting? Nej, det var bara pulsen som slog och hjärtat som bultade.

Hvad kan han väl göra? Ingenting. Bara gå här utanför och vänta, att allt skall bli — slut. Ånej, det får inte ske, det får inte ske — —

Han vill nästan rusa in bara för att hindra det förfärliga eller åtminstone än en gång få se hennes blick, hennes innerliga, hjälplösa blick. Hela hans hufvud brinner, men kroppen skälver. Han går af och an, stannar och lyssnar, fortsätter, stannar igen —

Ingen mer än han finns i den långa, ödsliga korridoren.

— Gå tyst! Tala sakta! står det på väggarna. Han läser det utan att riktigt förstå det. Men han lägger ändå handen öfver hjärtat liksom för att tysta det.

Inifrån de offentliga salarna följa medlid-samma, vänliga blickar hans oroliga gång. Alla därinne veta ju, hvad det gäller. Och de känna det svårt just för bådadas deras ungdoms skull.

— Nu — nej — jo nu, jo nu — —

Han känner det svindla för ögonen och något hämmadt brista loss inom sig, och han måste bort till fönstret för att söka stöd mot fönsterposten.

Han har hört det första, efterlängtade skriket af sitt och hennes eget lilla barn —

Ah, hvilken oändlig tacksamhetskänsla det ger, hvilken befriande lättnad; all spänningen ger vika, hvar stålnerf slappnar, och han lutar sig mot fönsterkarmen och gråter, bara gråter — —

I detsamma kommer syster Lilly ut och ser på korridorklockan — 5,15. Då vaknar oron på nytt, men nu blott för hustrun.

— Hur är det, snälla syster?

— Ah, er lilla fru ligger därinne och strålar och ler, och en alldeles underbar liten flicka har hon fått. Ah, det är så roligt, så roligt, att allt gått så lyckligt och väl.

Men då tar honom gråten på nytt. Han kan inte hjälpa det, men det är alldeles för mycken lycka. Ah, att det är sant att hon lefver, hon lefver — —

Och han går åter bort till fönstret och gömmer hufvudet i sina händer och tackar i all stillhet någon, hvars namn han icke vet, ej heller känner.

HELGE KJELLIN.

Tekniska sagor.

För Idun af OTTO WITT.

III.

Chokoladen, som inte kunde ätas.

ENRIK HADE KÖPT EN CHOKOLADKAKA för sin lördagsfööring, men hur det var så låg kakan kvar i fickan ännu kl. 7 när pappa kom hem och de skulle äta middag.

— Nu skall det smaka skönt med en stor nubbe, sade pappa. Det är kallt och jag har knip i magen.

— Snälla du, det är slut, svarade mamma och såg rädd ut.

— Slut? undrade pappa.

— Ja. Amanda tog det sista till fönsterblankningen.

Pappa smågrälade litet för sig själf öfver tjänstefolk i allmänhet och Amanda i synnerhet, som inte kunde skilja denaturerad brännvin från bordsnubbe, men till slut gick kalopsen ned ändå.

— I detta arma land, sade pappa, som var kemist, borde man uppfinna en framlidsmaskin, en liten tingest, inte större än en bordslampa. Den skulle ha en trått, en filltrerings- och blandningsapparat och när man slog mjölk i den — vips kom det fram en liten nubbe, när man sätte glaset under tuten och vred på kranen.

Alla skrattade och mamma sade:

— Då tycker jag synd om det arma landets barn, ty då finge de nog bara vatten till gröten och smörgåsarne. Papporna drucke nog upp all mjölken.

— Kanske det, skrattade pappa. Nej, men du förstår, det blir nog så en gång i framtiden att kemien kommer så långt att den tillåter framställningen af sprit så där lättvindigt af mjölk och gröt. Chokolad kan göras af luft, vatten och kol.

Nu blef chokoladplattan i Henriks ficka uppmärksam. Nej, menade den, nu går det då för långt.

Och mamma menade alldeles detsamma, ty hon sade:

— Nej, vet du! Är chokolad bara det där? Det tror jag då aldrig.

Barnen skrattade och tyckte det var lustigt.

— Jo, sade pappa. Chokolad är endast väte, kväfve, syre, och kol — men i vissa föreningar. Vatten innehåller väte och syre, luften kväfve och syre och kol är kol. Alltså det kan — en gång i framtiden — göras af luft, kol och vatten.

Chokoladkakan blef mer och mer förvånad. Den tyckte det där var så underligt. Och så kom den fram med en lustig önskan.

— Jag önskar, sade den, att jag sakta kunde gå bakåt och se hvarifrån jag kommer. Det skulle vara värdigt roligt.

Nu ville det sig inte bättre än att den chokoladkakan var en förtrollad sådan och just som den uttalade sin önskan, vips gick denna i uppfyllelse.

Kakan blef afklädd sitt vackra stanniol-papper, så den var brun och naken som en mulatt, så blef den mjukare och mjukare och till slut bara som en rinnande gröt; så vandrade allt sockret sin väg och plötsligt kände den sig så torr som snus och som ett fint pulver och den hade en besk smak i munnen.

— Besynnerligt, tyckte chokoladen. Det här förstår jag inte riktigt.

Pellerins Växt-Margarin

ersätter
det finaste mejerismör.

Och det hade den nog rätt i; ty den var för det första inte i Henriks ficka längre.

Hvar den fanns visste den inte alls; kanske i en fabrik, kanske ute på hafvet i ett fraktfartyg, i en krossmaskin — den var yr och visste hvarken ut eller in.

Så ett, tu, tre var det, som blefve den alldeles stenhård och mörkbrun — aha, nu visste den hvar den var och hvar den befann sig: Den hade förvandlats till en kakaoböna och låg i en låda nere vid mexikanska viken. Men länge fick den ej se sig om. Vips sprang ett tunt skal fram och slöt sig om den.

— Adjö, fänkete chokokladbönan.

Så blef det så besynnerligt inom den; forkingen försvann mer och mer och med den också den bruna färgen: kakaobönan blef alldeles hvit.

Och nu bar det i väg in i en lång, tjock gul frukt och i dess slemmiga massa låg bönan.

Allt gick så fort, så fort. Frukten krympte och krympte och till slut var den en rosenröd kakaoblossa.

— Nu vill jag se mig om, menade kakaoblossan och tittade sig rundt.

— O, så härligt det var! Den djupblå himlen hvälfde sig öfver bladverket. Och bladen, så söta de voro! De små spåda voro alldeles ljusröda och de äldre större mörkgröna. Fruktarna hängde gula, somliga rödaktiga. Och alla de tusentals blommorna som sprungo fram direkt från stam och grenar, ja, ibland från själva roten. Det var som nordens Daphne, när den blommar om våren. Glänsande fåglar flögo omkring, tusentals insekter surrade och långt borta, mellan stammarna, glittrade hafvet i sol.

Midt uppe i all härligheten kom kakaoblossan att tänka på sitt ärende och den frågade de andra blommorna:

— Hvad äro vi af?

— Luft, vatten och kol, hviskade systerblommorna.

— Kolet, hvar kommer det ifrån?

— O, susade blommorna, från kolsyran i luften. Bladen äro våra trädskemiska apparater; med solljusets hjälp sönderdelade de kolsyran i kol, som vi kunna njuta, och syre, som de afge.

Just då blef det så underligt inom blomman. Den hörde på afstånd ett litet barn gråta — men hvad nu? Den kände igen den gråten — det var ju lille Henrik, som sörjde.

Och vips var den chokoladkaka igen. Under dess långa dröm hade något hänt: Henrik stod med en kolbit i handen och det droppade vatten ur hans ficka. Chokoladkakan däremot befann sig bakom stora bror, retstickans rygg, i hans hand.

— Jaha, retades han med Henrik, ät du din chokolad. Kol, vatten och — luft har du nog af.

— Jag vill ha min chokolad, skrek Henrik.

— Den har trollat om sig till det där, sade stora bror. Tugga på du! Smaklig mållid!

— Seså, sade mamma, var snäll nu. Henrik märkte inte, när du gjorde det där putset. Ge honom nu hans chokolad tillbaka.

Och chokoladkakan gick mellan lille Henriks röda läppar mot vidare öden och äfventyr.

Den lilla lappboken.

RU KARIN SATT INNE I SYRUMMET och hade plockat fram alla lappknyten i och för den stora vårstädningen och satt och sorterade alla små paketen för att få bort dem, som hörde till kläder som ej begagnades mer. Hon hade minsann den som kunde använda dem, ty en af hennes forna jungfrur bad alltid att blifva hägkommen med lappar till trasmattor och då förenades ju det nyttiga med det nöjsamma.

Sen många år gömde fru Karin alltjämt en lapp af barnens alla kläder, och dessa lappar klistrade hon upp i en bok och skref namn och några små anteckningar bredvid, och hon tyckte det var så roligt att bläddra i den lilla lappboken och minnas många små tilldragelser ur barnens lif, och det kunde ju vara intressant för barnen tillika, när de blefvo fullvuxna och själfva fingo barn att visa dem t. ex. så såg mors första klädning ut, så såg mors klädning ut när hon första gången gick i skolan o. s. v.

Hon satt så fördjupad i sina lappar och minnen, så hon ej hörde att det ringde, förrän tjänstflickan kom in och sade, att två bekanta fruar kommit på visit.

— Bed dem stiga in i hvardagsrummet, för här är så stökigt" sade hon, men öfverröstades af en klar röst som ropade i dörren:

— Inte behöfver du genera dig för oss, vi ha sett lappar förut, så vi kan väl få slå oss ned här — inne hos dig. Du ser förresten så hentreflig ut alldeles som på en af Carl Larssons taflor, vill jag minnas."

Rösten tillhörde en af fru Karins intima vänner, fru Stina, som med sin syster tittat upp för att språka litet före skilsmässan under sommaren, då fruarna bodde så långt ifrån hvarandra.

— Men hvarför klipper du de där fyrkanterna, kära Karin, du tänker väl aldrig börja ett af dessa rysliga lapptäcken, som begagnades förr, jag minns en gammal moster till min mor, som lär ha börjat ett sådant vid 5 års ålder, ja förresten finns det ännu kvar bland kuriosa hos oss?"

Fru Karin måste nu tala om sin idé med den lilla lappboken, och fruarna tyckte idén var treflig men beklagade blott, att de ej hade kvar af sina barns kläder.

"Ja, vet ni," sade fru Karin, "när jag sitter här nu och ser på dessa lappar, kommer jag ihåg så många detaljer om dem; den här t. ex.," hon visade en bit randigt bomullstyg, "den här kolten hade Sven på sig den enda gången vi rest till västkusten någon sommar, och som unge herrn var så fasligt rädd för nya kläder, måste jag ge honom litet smäll för att få den på honom, ty vi höllo på att komma för sent till tåget — nu skall han ju upp på gymnasium i vår, om det lyckas..."

"Så söt den här lilla gula lappen är, det är väl hemslöjdstyg?"

"Ja, och den minns jag Margit hade på sig en gång, när min man och jag slogo oss lösa och foro ett par dagar till Köpenhamn. Jag ser ännu framför mig vid stationen den lilla gula ungen med gula håret och tårarna, som stodo så stora i ögonen och trillade ned på perrongen tills en af hennes bröder förehöll henne, att hon ej fick väta ned perrongens bräder, och vi måste skratta och Margit med till slut."

"Att du kan komma ihåg sådant där som hänt för så länge sedan!"

"Ja, ser du, jag har jämt sytt barnens kläder själf, och då kommer man så väl ihåg tyget — men jag är väl tokig som ej säger till om kaffe, utan bara pratar om mina gamla lappar..."

"Nej, kära Karin, inte något besvär för oss, vi ville så gärna ha dig ut med oss i det härliga vårvädret, ty sen kanske vi ej träffas förrän i höst."

"Men mina lappar då?"

"Vi ska hjälpa dig så går det som ett huj!" och det vardt ett frågande och ett klippande under muntert samspråk.

"Men, kära Karin," tyckte fru Stina, "det här gröna har du väl aldrig haft till kläder åt dina barn?"

"Jo visst," skrattade Karin, "det är ju Akes jaktrock, som han var så rädd för. Tyget hade varit en portjär och vardt litet blekt, så jag tog och sydde en sportrock åt Ake af den och allt var godt och väl, men så kom en god vän till oss att kalla den för jaktrock och det föll inte Putte i smaken, så det var många svårigheter att få honom att begagna den sedan. Han måste förstås, men när hösten kom gick jaktrocken som man säger till de sälla jaktmarkerna, d. v. s. jag gaf bort den åt vår brödgumma, som har 5 pojkar, och där vardt den fasligt guterad."

"Ja, finns det något värre pinsamt för ett barn än att bära något plagg, som antingen är oliket alla andras eller som de ärfvt," menade fru Stinas syster, "jag minns väl, hur olycklig jag var, när jag ärfde brödernas kängor, breda i tån och klumpiga, jag kände mig fullkomligt olycklig och så hade jag en gång en svart sammetsmössa i rysk fason med tofs vid örat, och ingen annan i hela skolan hade en sådan mössa och pojkarna på gatan ropade "hundturk" efter mig..."

Åh, hvad fruarna skrattade åt sina minnen, men så fick fru Stina tag i en bit musslin med små rosenknoppar på: "Åh, så förtjusande sött du, Karin!"

"Ja, det är ju Margits porslinsklädning, som hon var så förtjust i och som fick en sådan sorglig ändalykt, när vi en vacker höstdag skulle plocka litet nypon och fösen fastnade i busken och skulle slita sig lös, med den påföljd att porslinsklädningen gick i bitar och aldrig kunde lagas mer."

"Tänk, nu är ju allting färdigt," utropade fru Karin om en stund, "tack, kära, snälla människobarn, här besannas det gamla ordspråket att många händer göra ett lätt arbete, och nu slår jag mig lös för i dag!" Och damerna putsade sig litet och så bar det af ut i det härliga majvädret och fru Karin bjöd på kaffe ute på Djurgården och det skälades för den lilla lappboken...

ANN-MARI.

L. K. P. R. under 1912.

DET ÄR MED SÄRSKILD GLADJE man genomläser redogörelsen för Landsföreningens för kvinnans politiska rösträtt verksamhet under år 1912, emedan man ur de uppgifter, som där ges, kan utläsa ett glädjande framsteg på alla områden. Sålunda har medlemsantalet sprungit upp till siffran 14,131, en siffra som enligt senare uppgifter för 1913 lär ha ökats upp till 15,000. Under 1912 ha bildats 17 nya lokal-föreningar och 5 filialer. Läger man till de under år 1913 bildade föreningarna, så uppgår antalet i närvarande stund till den ståtliga siffran af 200, fördelade öfver hela landet. Länsförbundens antal är 14.

En viktig del af föreningens verksamhet är det sociala upplysningsarbetet bland landsbygdens kvinnor, som tog sin början 1 jan. 1912. Den första kursledarinnan var fröken Gerda Planting-Gyllenbåga, som gjorde början i Småland. Sedan har hon efterträdts af jur. kand. Eva Andén, som under en 6-veckors turné i Dalarne föreläst om äktenskapslagstiftningen och andra samhällsinstitutioner, som nära beröra kvinnorna, barnen och hemmet. I Blekinge anordnades liknande kurser, ehuru med olika föreläsare.

KUNGL. HOFLEV.

40-årig erfarenhet som en af de förnämsta möbelfirmor i landet hafva
A. SELANDER & SÖNER,
 GÖTEBORG & STOCKHOLM.

Den som anskaffar möbler, utan kostnadsförslag från oss, går kanske miste om just det, som skulle passat honom bäst.

KONSTNÄRLIGT SKOLAD LEDNING.
 BINDANDE GARANTI FÖR
 FÖRSTKLASSIGT ARBETE.

FÖR STOCKHOLM:
 Särskild MÖBELARKITEKTBYRÅ
 med profutställning, **Normalmstorg 18.**
 Föreståndare: **Sigge Almén.**

En banbryterska.

Ellen Fries vid promotionen.

DEN FÖRSTA KVINNIGA DOKTORN i vårt land. Hur var väl på hennes tid uppfattningen om detta fenomen utanför den krets, som kände Ellen Fries personligen? Man behöfver inte ha mycken erfarenhet för att våga säga det: den första kvinnliga doktorn var till en början naturligtvis okvinnlig, hon var vidare djärf, högfärdig eftersom hon ville spränga gränserna för sitt kön, full af manliga olater, där hon skulle haft kvinnliga dygder o. s. v. Till och med Ellen Fries' elever, blifvande studenter och inne på samma farliga väg, väntade ju med en viss bäfvan vid första lektionen på "blåstrumpan" och då kan man ana tankarna ute i landet.

Ställer man så upp mot detta den verkliga Ellen Fries, sådan hon möter oss i den af bref och anteckningar sammansatta skildring från hennes studentår, som nu utgifvits af fröken Maria Cederschiöld — så blir kontrasten så stor att den öfverraskar äfven den, som vet att en emanciperad kvinna också kan vara en människa.

Utgifvarinnan har som titel på boken satt: "En banbryterska", och detta med rätta, men en mera blygsam, tillbakadragen och anspråkslös banbryterska än Ellen Fries var, det har väl aldrig funnits.

Det hufvudsakliga materialet för sin skildring har Maria Cederschiöld hämtat ur bref från Ellen Fries till hennes föräldrar i Stockholm, och vi finna i Ellen Fries en lika öm och kärleksfull dotter, en lika lydig och etikettbunden familjeflicka, som trots någon som satt hemma och sydde korsstygn i 70-talets Sverige. Och hon är som 27-årig licentiat lika angelägen att rätta sig efter föräldrarnas uppfattning af hvad som går an för en flicka af fin familj som hon var det som nyblifven akademisk medborgare i Uppsala. Hon är hela tiden inackorderad i de bästa familjer, och det är familjeflickans sällskapslif hon måste lefva, icke studentens. Man tycker nästan att dessa bref, så rörande de än äro, icke göra henne full rättvisa, man frestas vid läsningen af dem att glömma den energi, som förde henne fram till doktorsgraden vid 27 års ålder trots en oafbruten sjuklighet, trots de svårigheter som mötte henne i hennes egenskap af pionjär, trots saknaden af kamratlifvets stimulans och af den hjälp som ligger i gemensamma studier.

För sin egen del hyste Ellen Fries ingen tanke på att befria sig ur den isolering, hvar till hennes kön tvingat henne. Hon betalade med ett fullkomligt korrekt uppförande sin djärfhet att studera, hon lät hämta sig af jungfru, hon uppträdde icke gärna utan förkläde. Men hon kände förlåtligt nog ganska

bittert sitt öde, och hon hoppades på en bättre framtid för dem, som kommo efter. Ett uttryck bland många gaf hon i ett bref, skrifvet efter en middag, som Stockholms nation gifvit för domprosten Torén och hans familj, och hvilken hon, ehuru midt uppe i brinnande kandidatexamen, bevisat:

"Det var bra roligt alltsamman. Att få en gång vara med om en herrfest. Alla voro vi glada och belåtna. Idel vänlighet och otungen sinnessämning. Jag tyckte det var som en blick in i framtidslifvet då kvinnan och mannen kunna hafva roligt i samkväm utan dans och kurtis. Och dock vet jag ej om det ej är bäst (som det nu är åtminstone) att ej få någon inblick i männens värld. Det är så svårt sedan att vara riktigt nöjd."

Under senare delen af Ellen Fries' Uppsalatid blåste de radikala 80-tals vindarna öfver Uppsala och rörde upp mycket damm och sopor. Knut Wicksell förekommer ofta i Ellen Fries bref och tydligen med — enligt föräldrarnas åsikter alltför mycken — sympati för hans person och öfverseende för hans farliga läror. Om Karl Staaffs och de öfriga verdandisternas bragder får man också höra talas. Studentkåren är i uppror, man håller sammankomster, talar för och emot. Ellen skulle bra gärna vilja vara med, lyssna och diskutera, hon är också ung, hon är full af intresse för dagens strider, men hon anser sig tvingad att stå utanför.

Till episoder af det mera lustiga slaget hör tvisten på Stockholms nation, när frågan gäller om Ellen skall koras till senior. Ty skulle det inte vara oartigt mot en dam? Ellen Fries måste lugna de oroliga med en högtidlig försäkran, att hon tvärtom skulle känna sig synnerligen hedrad.

En vacker avslutning på Ellen Fries Uppsalalif utgör promotionen, och af denna innehåller boken en skildring, gifven af ett ögonvittne, fröken Anna M. Roos. Mycket karaktäristiska för Ellen Fries äro helt visst de rader i hennes anteckningar, där hon ger ett uttryck för sina känslor vid detta högtidliga tillfälle.

Hon hedras med serenad aftonen före promotionen liksom en gång på dagen för sin studentexamen, och hon säger därom:

"Hur underligt att höra alla dessa vackra serenadsånger, som andas kärlek och oppoffring, sjungas för mig och veta att af alla som sjöngo, alla som hörde på, fanns det ingen, som sjöng dem för flickan Ellen Fries, allt gällde doktorn —"

Hon gör en jämförelse mellan 1874 då hon tog studenten och 1883 då hon tog graden och säger vidare:

"År 1883 låg hela studietiden bakom mig. Jag hade i Uppsala varit mycket ensam, mycket oförstädd, hade ej i nöjen, ej i läsning haft hvad jag tänkt. Jag hade ej varit så flitig, som jag tänkt, ej så intelligent, som jag hoppats — jag var ju endast firad, därför att jag var den första, endast därför, ej för att jag själf var eller betydde det allra ringaste, och en sådan firning har sina bittra sidor."

Med detta citat har fröken Cederschiöld avslutat sitt arbete, ett hedersuppdrag af Ellen Fries mor, som hon i egenskap af hennes dotters ungdomsvän erhållit. Vi äro henne tacksamma för att hon utfört det så samvetsgrant som nu skett, ty vi ha härmed erhållit ett värderikt dokument till kvinnornas emancipationshistoria. Särskildt bör den unga studentskan af i dag, som obehindradt deltar i kamratlifvet, som icke är ensam, men en af många kamrater, ha godt af att läsa om hur studentlifvet tedde sig för en kvinna för blott 30 år sedan.

E. W.

Från konungens besök på Landskronautställningen. Vid sidan af konungen utställningens ordförande konsul Neess, strax bakom kommissarien redaktör Bülow.

Landskronautställningen.

LANDSKRONABORNA GA NU och äro gladare än någonsin åt sin stad; dels har den fyllt 500 år och dels har den länge förberedda jubileumsutställningen nu nått sin fullbordan. Invånarna hoppas därför med all rätt att den i sommar skall kasta glans öfver samhället och draga massor af främlingar dit, och antagligen är en resa till den täcka staden vid Oresund ingen oäfven rekreationstripp.

Ni frågar hvad själfva utställningen har att bjuda. Ja, det är ganska mycket. Där finns främst en slöjdhall, som företer de förträffligaste prof på skånsk hemslöjd. Guldsmedskonsten, möbelsnickeriet och andra handens färdigheter finnas äfven väl förträdda. Landskrona 500-åriga historia framställes i en serie teckningar, gravyrer, kartor och handskrifter rörande staden samt af en stadsplan från 1600-talet i relief, utförd af en landskronabo. En konstutställning med goda verk af Skånemålarne Gummeson, Kulle, Lundegård, Norlind, Ellen Trotzig m. fl. som nu efter en schism inom Skånska konstnärslaget brutit sig ut och bildat "Konstnärsgruppen 1913", tillhör utställningens mera bemärkta afdelningar. Äfven förekommer en grafisk utställning, hvori deltaga bland andra grafikerna Burmeister, Strååt och Andersson-Thor.

Invigningen den sista maj skedde under särdeles högtidliga former och i ett strålande sommarväder. Massor af resande fyllde staden och utställningsområdet, och särskildt de skånska damerna satte lif i taf-lan genom sin elegans och sitt flotta uppträdande, som tyder på att Europas luft gör rätt uppfriskande påhälsningar i Skåneland. — Invigningstalet hölls af utställningsstyrelsens ordförande, konsul Neess, hvarefter statsrådet Scholte förklarade utställningen öppen. Sedan höjde landshöfding De la Gardie ett lefve för konung och fosterland, folket hurrade och musiken spelade.

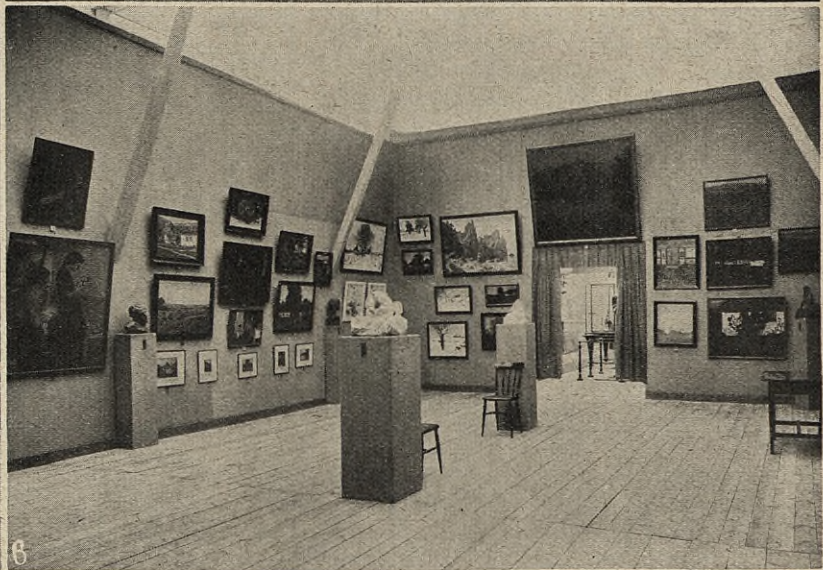
Vid invigningsmiddagen talade konsul Neess för civilministern och framförde stadens tacksamhet för det intresse statsrådet visat utställningen. I sitt svarstal uttryckte civilministern förhoppningen, att utställningen skulle än ytterligare befästa förstälsten mel-

lan de båda närbesläktade folken på ömse sidor om Oresund. ~ ~ ~ ~ ~
 På söndagen besökte utställningen af konung Gustaf på hans resa till Köpenhamn. Efter att ha hälsats af utställningsbestyrelsen företog konungen, beledsagad af utställningskommissarie, redaktör Waldemar Bülow, en rond genom de olika hallarne och ådagalade ett lifligt intresse för hvad han såg, gjorde åtskilliga uppköp och utdelade slulligen en del ordnar till medlemmar af utställningsbestyrelsen. ~ ~

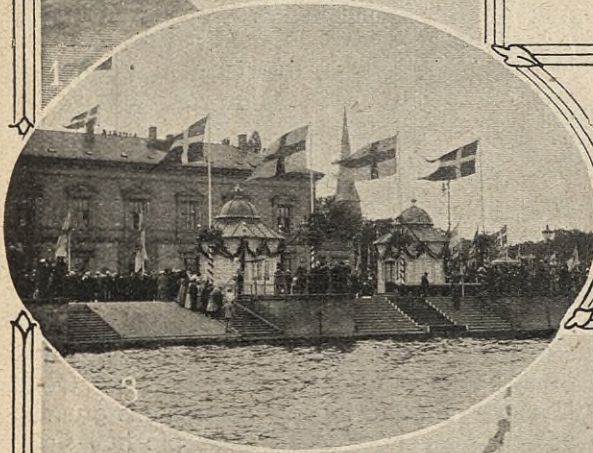
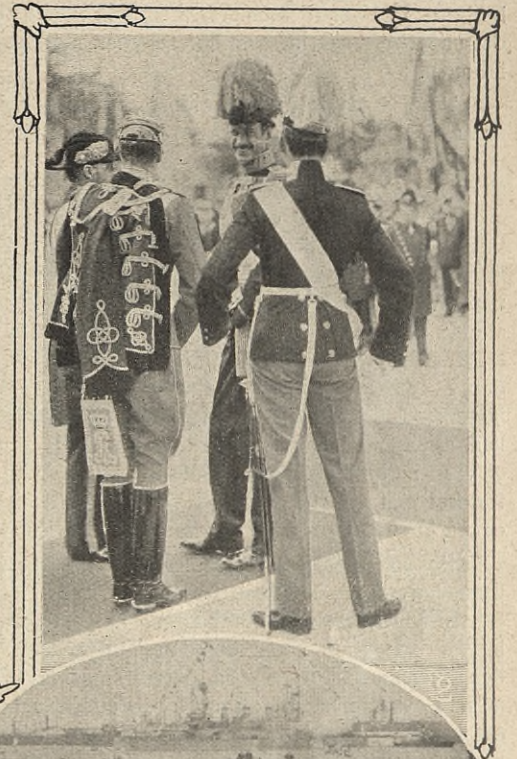
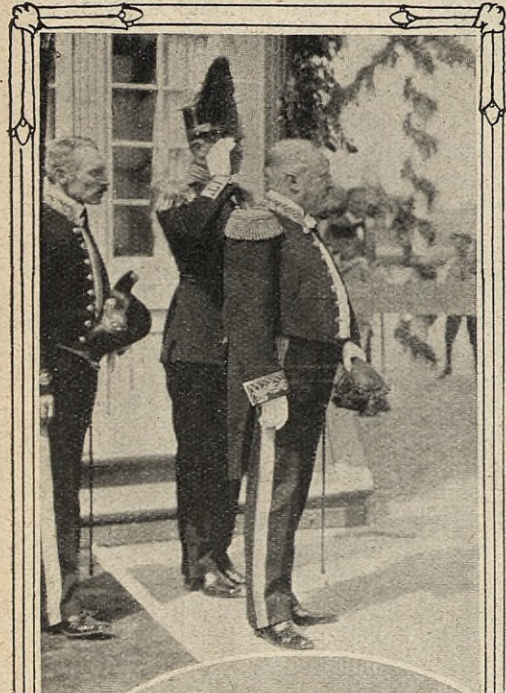
1. Totalvy öfver Landskronautställningen. 2. Konsul Neess håller in-
 vigningstalet (X civilministern Schotte). 3. Industrihallen. 4. Byggnaden
 för konstindustri. 5. Hemslöjdsutställningen. 6. Konstafdelningen.

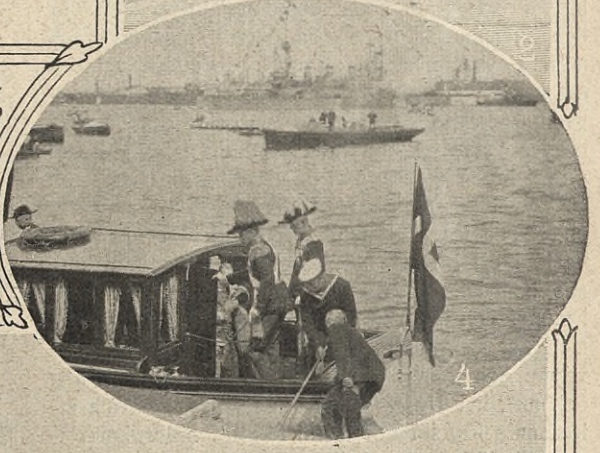
Konung Gustaf i Köpenhamn.

KONUNG GUSTAF FOR FRÅN LANDSKRONA till Malmö och därifrån med pansarbåten Oscar som eskorterades af fyra torpedbåtar, till Köpenhamn för att återgälda det besök det danska kungaparet i vintras gjorde vid det svenska hofvet. Köpenhamnarne betraktade uppenbarligen det svenska kungabesöket med stor sympati, ty oerhörda människomassor voro i rörelse kring hamnen och slottet, och den furstliga gästen blef lifligt hälsad, där han for fram. Vid den stora galataffeln på Amalienborg yttrade konung Kristian i sitt hälsningstal att han i sin svenske gästs besök i Danmarks

hufvudstad såg ett godt varsel för ett forslatt godt samförstånd mellan Sverige och Danmark, ägnadt att ytterligare knyta de befreundade folken närmare hvarandra. I sitt svar tackade konung Gustaf för det hjärtliga mottagandet och uttalade förhoppningen att sympatien mellan Sverige och Danmark äfven för framtiden måtte bibehållas och stärkas. Efter taffeln infann sig Studentersangforeningen i palatsets trädgård och lät höra en del sånger, för hvilka de furstliga personerna tackade. — Ät den sympatiska folkstämmningen ha flera af Köpenhamnspressens ledande organ gifvit uttryck i spalterna.

1. o. 2. Svenske ministern Günther och danske konungen med uppvaktning i väntan på den kungliga gästen. 3. Landsigningsplatsen vid Toldboden. 4. Konung Kristian landsätter konung Gustaf. På reddan den svenska flottiljen. 5. På slottsplatsen vid konungens ankomst. Den stora midtbilden: Konungarne Gustaf och Kristian efter landstigningen. Foto för Idun af Ateljér Jonn.

EN DOTTER TILL LING.

För Idun af Professor W. RUDIN.

Sveriges natur.

AKTADT SVENSKARNES BEDRISADE kärlek till naturen har icke denna känsla gått dem djupare i blodet än att de, eller åtminstone flertalet bland dem, vare sig de bo i städerna eller på landsbygden, uppföra sig som barbarer gent emot blommor, träd och buskar och det underbara djurlif, som hör samman med vegetationen.

Enhvar, som det minsta tänkt sig in i saken och själf är vän af naturens bevarande mot skadegörelse, måste med grämlse bevittna t. ex. den stora invasionen till städerna vid julhelgen af ungranar och vid midsommartiden af nybrutet doftande björkris. Förr aktade man icke för rof att äfven mördra massor af ungbjörkar för att ställa upp vid dörrarna, där de för den "naturälskande" stadsbonds räkning skulle susa och dofta till sommarens pris genom ett hastigt vissna ned och sedan, liksom sina fränder granarna, kastas på sophögen. Hvad våra skogar genom mansåldrar lidit af denna hänsynslösa sköfling behöfver man ej vara nationalekonom för att inse, och hvad de förlorat och alljämt förlora i skönhetsvärde torde också kunna räknas till de oersätliga förlusterna.

Detta och många andra former af naturvandalism har, som bekant, framkallat bildandet af Svenska naturskyddsföreningen, hvilken genom liflig propaganda i ord och handling arbetar för den svenska naturens och naturminnesvårdarnas m. m. bevarande. Fjärde årgången af föreningens årsskrift, hvars redaktör är Thor Högdahl, föreligger nu och utgör en textligt intressant och vackert illustrerad volym, där naturskyddets nödvändighet på ett öfvertygande sätt belyses. Så skrifer prof. C. A. Lindman på ett fängslande sätt om "Det angelägnaste naturskyddet", hvilket han anser bör bestå i att bevara växtligheten kring människornas hemvist, särskildt åt stadsmänniskorna, som i mångt och mycket äro afstängda från umgänget med naturen. D:r Gustaf Kollhoff skildrar med värme och vemod i "Naturen kring Uppsala förr och nu", hur Uppsala-landskapets vackra och intressanta fågellif dör ut till följd af naturplundringen därstädes; d:r Emil Bäcklin har en beaktansvärd uppsats om hvad som från hemmets och skolans sida bör göras för att hos det unga släktet fostra pietet för naturen; d:r Karl Erik Forsslund skrifer om en del ur naturskyddssynpunkt märkliga platser utmed Dalälven, d:r Paul Rosenius, en af vårt lands finaste naturkännare, framhåller hvilka åtgärder böra vidtagas för att bereda skydd, häckplatser och vinterföda åt våra småfåglar o. s. v. Det icke minst viktiga bidraget utgör lektor Karl Starbäcks riksdagsmotion om Djurgårdens bevarande mot stadsbyggares inkräktning. — Den vackra och lärorika volymen, som prydes af en konstnärlig omslagsvinjett af Bruno Liljefors, förtjänar en vidsträckt spridning, och särskildt bör den sättas i händerna på alla likgiltiga, men främst på barbarerna, de tusen sinom tusen fridsförarne och smutskastarne i naturens stora tempelhall, som ej begripa hur mycket ondt de göra den — och sig själfva.

E. H.-N.

DET NYLIGEN FIRADE 100-årsminnet af P. H. Ling, den svenska gymnastikens fader, har riktat uppmärksamheten på den Lingska familjen, hvars medlemmar enligt anteckningar och hågkomster torde ha varit mycket utpräglade och andligt rika personligheter. Särskildt en dotter till Ling, fru Vendla Dahl, för ej så länge sedan afstiden i grannskapet af Uppsala, kännetecknas som en märklig kvinna, hvarför

AN HAR I Dessa dagar firat Per Henrik Lings minne öfver hela vårt land. Och hans namn bör vara känt och älskad bland Sveriges folk, icke minst bland dess ungdom. Ling är nämligen den egentlige fadern till den nyare svenska gymnastiken, som ju har blifvit världsberömd, och som bör anses såsom en hufvudfaktor i vårt folks fysiska uppfostran.

Mindre bekanta äro Lings barn, af hvilka dock flera förtjäna att blifva uppmärksammade. Bland dem är hans dotter Vendla en, och vi vilja här söka gifva en teckning af henne, grundad dels på personliga anteckningar af hennes egen hand, dels på berättelser om henne från en närstående vän, dels på personlig bekantskap med henne. Därvid få vi ock tillfälle att meddela ett och annat drag från hennes hem, d. v. s. om Ling själf och hans hemförhållanden, hvilka måhända äro mindre kända. Först då några ord om P. H. Ling.

Han föddes 1776 i en småländsk prästgård Ljunga och dog 1839 i Stockholm såsom professor vid det af honom grundade Gymnastiska centralinstitutet. Han var ock skald, i hvilken egenskap han sökte skapa en "fosterländsk hjälteedik" i Homers anda. Han upptog därför till poetisk behandling de gamla nordiska guda- och hjältesagorna. Så tillkom hans bekanta verk "Asarna". Han blef ock 1835 invald i Svenska akademien, i hvars handlingar för 1839 vi återfinna en minnesteckning öfver honom af Afterbom.

Ling var gift två gånger. I första giften hade han dottern Henrika, som blef hustru åt den bekante homöopatiske vägbrytaren dr Liedbeck. Hon skildras af en samtida vän "såsom den kanske rikast och mest harmoniskt begåfvade af Lings barn".

I andra giften föddes sonen Hjalmar Fredrik, äfven en betydande gymnast, död 1886. En dotter Emma blef gift med en Stuart och var moder till den nuvarande generaldirektören i medicinalstyrelsen Linroths hustru. Dottern Hildur blef en aktad lärarinna vid Gymnastiska centralinstitutet. Vendla, den sist efterlevande af Lings barn, blef gift med en landbrukare Dahl och tillbragte såsom änka sina sista år i Uppsala, i hvars närhet hon dog i januari 1911 hos sin son, på egendomen Ingla i Tibble socken. Hon var känd och älskad af många. Men då den som skrifer detta först under hennes sista år haft förmånen känna henne, måste jag därvid taga hjälp dels af de korta teckningar, som efter hennes död stått att läsa i några af våra tidningar, dels, som nämndt, af några skriffliga meddelanden från en af hennes

Fru Vendla Dahl, född Ling.

en vän ur hennes bekantskapskrets, professor W. Rudin, den framstående teologen och andlige vältalaren, tecknat hennes bild i nedanstående uppsats. Den snart 80-årige universitetsprofessorn ger här en synnerligen liflig skildring af P. H. Lings dotter, delvis stödd på anteckningar af hennes närmaste, delvis på egna erfarenheter, som enhvar af gängna tiders lif intresserad torde läsa med nöje.

äldre vänner, hvilka också innehålla några anteckningar af henne själf.

Vendla Ling föddes på landstället Annelund, ett stycke utanför Norrfull i Stockholm, där hennes föräldrar då voro bosatta, år 1834, blott 4½ år före sin faders död. Af hans upp-

fostrande inflytande fick hon således ej åtnjuta mycket, men af hans anlag hade hon nog ej ärft så litet. En viss originalitet utmärkte alla Lings barn. Från hans sista år skildras han dessutom såsom i någon mån "i ett tillstånd, på en gång utbrunnen och dock ännu glödande". Han efterlämnade sin familj i ganska torfliga omständigheter. Ty själf hade Ling aldrig varit någon "samlare". Änkan erhöi emellertid af staten 600 kr. i pension. Och på ålderdomen ökades denna af riksdagen till 1,500 kr. Märkligt nog skedde detta på motion af Gunnar Wennerberg. Ty Ling själf hade lagt på hustruns hjärta att ej af andra begära något understöd: detta ett drag af hans själfständighetskänsla. Detta bidrog nu väsentligen att bevara familjen i den enkelhet och arbetsamhet, hvarvid den redan var van. Men på samma gång var dock friskhet och glädje hemmastadda i det dagliga lifvet.

Så mycket betydelsefullare blef det inflytande som barnen, och nu särskildt den späda Vendla, mottogo från sin moder. Vi måste därför ett ögonblick dröja vid dennas bild och hennes hem.

Fru Charlotta Ling, f. Nettelbladt, saknade visst icke begåfning. Men hon var mycket ödmjuk och anspråkslös till sitt väsen. Och hon var uppfödd i den gamla tidens grundsatser, som hon också inskräppte hos sina döttrar: att kvinnans förnämsta prydnad är husliga dygder och lydnad för Guds och öfverordnades bud, i sann kvinnlig ödmjukhet. Detta framhölls af henne med allvarlig förmaning och tukt, när så behöfdes. En egenhändig anteckning af fru Vendla Dahl själf om hennes föräldrar torde här kunna vara på sin plats.

"I vår barnafostran var mor mycket bestämdare än far. Han var häffig. Men inträffade något annat, som tog hans tankar i anspråk, så kunde han glömma allsammans. Han älskade att plantera träd, buskar och blomsterväxter. Men ingen fick bryta en blomma, endast frukter och bär fingo plockas. Mamma var däremot mycket bestämd rörande barnens uppfostran. Hade hon lovat en aga, var man viss på att hon höll ord. Hon straffade aldrig i häftighet och aldrig efter den förgelse barnet vållade, utan efter moralisk halt: osanning, oärlighet, olydnad. Hon gaf ej många regler, men höll strängt på dem. Aldrig fingo vi tänka: 'andra få det eller det, eller andra ha det

eller det, men icke vi.' Man skulle vara själfständig och nöjd fast man ej har det som andra.

Hvad min far angår, så hade han en ovanlig förmåga att kunna sätta sig in i olika handverk, så att då han byggde om Annelund, skulle allt göras på bästa sätt, och många handverkare talade med förundran därom. Sammalunda hade han förmåga att elektrisera människor, i synnerhet ungdom. Vi barn voro uppfostrade ej att gå ett ärende, utan att 'springa ett ärende'. Äldsta syster (min halfsyster) var fars högra hand. När hon höll på att klädas till brud, kom någon in och ropade: 'Mamsell, jag skall ha 200 spik'. Af gammal vana flög hon upp för att verkställa det, men hejdades af sin kusin med orden: nu sitter du stilla, det finns andra, som kunna springa. Min far hade låtit inreda på Annelund en riklig mängd garderober, men familjens garderob var långt ifrån riklig; tvärtom: mamma lappade, skarfvade och vände allt hvad hon hann. Det var ej lätt att vara hustru åt far, han ledde blott för sina idéer; för dem offrade han tid, krafter, förmåga, pengar, allt, för att förverkliga dem. Min mor var ej egentligt praktiskt anlagd; men fidsandans och hennes stora pliktstrohet ersatte allt. Mamma var själf så eldad för allt som kunde vara mänskligheten och fosterlandet till nytta. Af sin fader hade hon fått håg för läsning."

Då vi här, med ledning af Vendla Dahls egna ord, fått blicka in något i hennes mors karaktär, torde det icke vara olämpligt att af meddelanden från annat håll få en inblick i denna moders egen fostran och huru hon därigenom blifvit den hon var. En vän till fru Dahl berättar därom följande:

"Fru Lings far, grosshandlar Nettelblad, var en tid en af de förmögnaste borgarne i Stockholm. Men barnen uppfostrades af honom och hans hustru — som var fru Lings styfmoder — i största enkelhet och arbetsamhet. Detta var till deras lycka, ty genom ett eller ett par fartygs förlisande blef det fullständig ruin. Med djup rörelse omtalade senare dottern, fru Ling, huru fadern då fillkallade barnen och sade dem, att han alltid förutsett rikedomens opålitlighet. Den rätta grunden att bygga på vore endast arbetsamhet och gudsfuktan. Detta bad han dem aldrig glömma. Med orubblig hederskänsla utredde han sedan sina affärer, så att ingen behöfde förlora på honom. Och ehuru han då stod med tomma händer, lyckades han dock åter komma sig upp, fastän med jämförelsevis små omständigheter."

Och fru Dahl själf skriver till en vän:

"En fidsbild: Min morfar, grosshandlare Nettelblad, en affärsman, som ej hade 'kontoret på fickan', ägde ett hus på Drottninggatan, nära Mäster Samuels gränd, men detta hade ingen inkörsport till gården, utan all ved måste bäras ifrån lasset in på gården. I hans hushåll skulle allt provianteras på hösten och döttrarna måste deltaga i alla sysslor. Min ena moster, Lina, var som sextonårig mycket vacker, men trots den uppmärksamhet hon hos förbigående väckte, måste hon hjälpa jungfrun med att från gatan forsla in den där aflassade veden. Morfar fordrade både gehör och punktlighet, och man hade stor respekt för honom. Jag kan ej minnas, att jag af mig själf någonsin vågade tilltala honom, såvida jag ej hade att framföra något ärende. Han var den siste, som i Stockholm bar knäbyxor ända till sin död 1850. Hans bror var den siste, som begagnade stångpiska. De flesta af den syskonringen fingo helt omärkligt under sömnen förflyttas till ett annat lif. Min mor älskade sin far varmt och innerligt.

När min morfars sista hustru var död, var det moster Lina och Louise som skulle vara husmodrar. Den tiden nyttjades långa hängande lockar framåt ansiktet så snart de hade 'gått och läst'. En dag hade mostrarna varit på Annelund och hälsat på mamma, men hade dröjt något litet längre än hvad de hade lof till. Vid hemkomsten ställdes de af morfar på hvar sin sida af kakelugnen — moster Louise var mer än 3 alnar lång — och där måste

de stå och gifva jungfrun order, huru hon skulle ordna med middagen. Moster Lina grät, ty hon tyckte det var så nedsättande för en husmoder att stå i skamvrån, men moster Louise bara skrattade; hon såg saken från den komiska sidan."

Vi återvända nu till fru Ling själf. Om sin make, "den store Ling", talade hon alltid med den största beundran och meddelade många intressanta drag från deras äktenskapstid. Bland annat talade hon gärna om de stormän, för hvilka hon fått vara värdinna, såsom Tegnér, Geijer, Aterbom m. fl. Men då de vore hos hennes man, drog hon sig alltid tillbaka under deras samtal. Men hon bad sin man att låta dörren stå på glänt till det rum, där hon satt, så att hon skulle kunna få höra hvad de sade. Föga anade de talande, när de sågo den anspråkslösa kvinnan, huru troget hon uppsamlade de guldkorn, som ströddes ut — annat gick henne alldeles förbi. Och dessa korn gömde och upptecknade hon bland andra utfalanden af märkliga män. Sådant lät hon gärna dem som besökte henne få del af. Till Guds fostrande beskydd hade hon ett fast förtroende. Och under svårt lidande — bl. a. blef hennes syn på äldre dagar försvagad — sade hon sig känna Guds närvaro såsom personligt hjälpande.

"Vi bodde fantagligen efter Lings död om somrarna hos Liedbecks, midt emot Annelund, vid Ulriksdals allé, så att sjön var vår friaste plats från människor. I båten och bredvid båten tillbragte vi våra lediga stunder. Det var roliga somrar. Liedbecks hem var enkelt, men gästfrift. Mor hade en liten trädgård, hvilken hon, jag och jungfrun skötte, detta gaf mig håg för trädgårdsskötsel. Amalia Lindegren var hela månader Liedbecks gäst, hon blåste flöjt, var enkel och rolig. Syster Jetta L. var road af poesi, läste och skref, och på landet var ofta om förmiddagen samlingsplatsen hos syster Jetta i Liedbecks handkammare, då hon styrde med hushållet. Vi sutto på kistor, lärar och fjärdingar. Amalia Lindegren har ritat af en sådan scen och därjämte skrivit öfver hvad hon tyckte passade för tillfället att hvar och en af oss skulle säga, och det var alltid udd i detta. Bror var road och kunde vara snarfyndig och slå 'hufvudet på spiken'; men arbetades gjordes det. Det var enkla seder, och arbetet gick med glädje. Barnen skändes ej bort. Allt bröd bakades hemma och allt syddes i hemmet, till och med gossarnes och flickornas hattar. Den fattige blef icke glömd. Min sväger Liedbeck var ej road af främmande, men som vän var han mycket trofast, och mycket snäll som måg och sväger. Han var häffig men ej långsint och hade en ovanlig förmåga att arbeta. Både syster Jetta och han kunde arbeta hela nätterna igenom. Han var, såsom hans motståndare Hwasser kallade honom, 'ett sanningens säll', omutligt sade han sanningen, antingen den skadade honom eller ej.

Mina sysstrar voro unga, men Liedbecks äldsta flickor och jag voro barn. Vi fingo vara springpojkar m. m., men på lediga stunder var båten och trädgården våra nöjen."

Af sina barn var fru Ling högt älskad och värderad. Dottern Hilda beredde henne såsom öfverlärarinna vid gymnastiken ett hem hos sig till sin död. Om somrarna inackorderade de sig alltid hos mågen Dahl, och efter Hildas död flyttade modern för alltid till sin dotter Vendla Dahls hem. Hennes barnbarn, Henrik Dahl och två flickor, döttrar af sonen Hjalmar Ling, voro henne mycket nära.

Vi öfvergå nu till en liten skildring af Vendlas broder Hjalmar och hans betydelse för system Vendla. Han var den äldste af hennes riktiga syskon, född 1820. Hjalmar var bland barnen den som stod längst under faderns inflytande och originella uppfostran. Ända till sitt 18:de år fick han gå

såsom trädgårdsdräng och fick blott nödforfligt lära sig läsa för sin moder. Men sedan kastade han sig med hungrig ifver öfver de böcker han fick tag uti. Ändligen fick han till lärare den kunnige Lindgren, sedan teologie doktor *, och tog efter 2 år med glans studentexamen. Sedan genomgick han Centralinstitutet och utvecklade sig vidare.

Denne broder blef nu i sin ordning lärare för den lilla Vendla, som var hans käraste syster, en originell men högst intelligent lärare. Hon säger själf om honom: "Broder Hjalmar blef för mig både far, bror och lekamrat. Han väckte och underhöll mitt sinne för naturens storhet, än för växtriket, än för fågelvärlden, än för den praktfulla fågning, som åtföljer solens upp- och nedgång än för andra naturföreteelser. Stundom utvecklade han för mig naturens tysta, oafbrutna skaparearbete". Under broderns ledning gjorde hon sig ock hemmastadd med tyska och franska språken. En gång tog han henne med sig på en kortare färd till utlandet. Själf var hon angelägen att få begagna hvarje tillfälle till utbildning.

(Forts.)

Alderdomshem för lappar i Arjeplog.

OM DET ÄR AF BEHOVET på kalladt att få till stånd dylika hem för de gamla fattiga lappar, som ej längre kunna lifnära sig själva eller följa de sina till fjällen, blef glädjen stor hos mången, som med intresse följa lapparna, då det blef känt att biskop O. Bergqvist skulle öppna ännu ett hem.

Detta skedde den 1 april, då 8 gamla lappar, 6 kvinnliga och 2 manliga, anlände till hemmet. Det tillstånd i hvilket flera af dem befunno sig påvisade ännu kraftigare behovet af lapska alderdomshem. Den 12 i samma månad blef hemmet högtidligen invigt i närvaro af lokalkommitterade för hemmet jämte andra inbjudna.

Sedan kaffe serverats åt såväl de gamla lapparna som åt öfriga närvarande sjöngs på lapska sv. ps. 204: 1-3, hvarefter invigningstal hölls på lapska af kommitténs ordförande, prosten E. Calleberg. Därefter sjöngs sv. ps. 500: 7. Sedan talade vice ordf. jägmästaren U. Lindhé om hemmets betydelse och uppgift, samt hälsade föreståndarinnan välkommen. Telegram hade anlänt från biskopen, hvarpå svar afsändes, i hvilket alla förenade sig om ett innerligt tack till biskopen för hemmet.

Lapparna ha fått nya vackra lappdräkter, hemmet är ljus och trefligt och ger ett intryck af hem, ej anstalt. En kåta är redan påtänkt och kommer att uppföras så snart det blir barmark, lapparna äro förtjusta öfver utsikten att få själva koka och dricka sitt salta kaffe i kåtan.

Mätte vi ej glömma att vi äro skyldiga dem något, skyldiga dem hvad vi hiintills försummat, skyldiga att stödja och hjälpa de gamla barnen. Mätte du, käre läsare, göra något om än aldrig så litet för att understödja detta hem, så att flera gamla lappar där kunna finna en fristad.

Ett önskemål vore att till hemmet få en orgel, ty lapparna älska musik, och skulle det än mera höja stämningen vid morgon- och aftonbönerna.

AGNE.

De som möjligen vilja medverka till realiserandet af hemmets här ofvan angifna önskemål, kunna insända sina penningbidrag till tidningen Idun, som sedan i sin ordning skall tacksamt redovisa för gåfvorna och remittera dem till alderdomshemmets föreståndarinnan.

RED. AF IDUN.

* Troligen var han vid den tiden lärare vid Karlberg.

Wettergren's
BARN-KONFEKTION.

BÄSTA SNITT.
OMSÖRGSFULLASTE ARBETE.
PRIMA TYGER & TILLBEHÖR
ERHÅLLAS I DE FLESTA
BARNBEKLÄDNADSAFFÄRER I RIKET.

OFVANSTÅENDE FABRIKAT
finnas i rikhaltigaste sortiment till billigaste priser hos
A.-B. Nordiska Kompaniet, Stureplan.

Hafre-Gryn
och
Hafre-Mjöl

Gyllenhammar

Gif barn den bästa näring och de växa upp till friska människor.

Gif vuxna den bästa näring och de förbli friska till sena ålderdomen.

KOKSALMANACK

Redigerad af
ELISABETH OSTMAN-SUNDSTRAND.
Inneh. af Elisabeth Ostmans Husmoderskurs i Stockholm.
FORSLAG TILL MATORDNING FÖR
VECKAN 8-14 JUNI 1913.

SÖNDAG. Frukost: Smörgåsbord; äggstanning i form med bräckt skinka; mjölk; kaffe eller te med hvete-kringlor. Middag: Kejsarsoppa; graflax med spenat; färserad kalfstek med legmyer; glacemaräng.

MANDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgrot med mjölk; ägg; kaffe eller te. Middag: Fläskkotletter med pressad potatis; filbunke.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; köttbullar med stekt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Vegetarisk juliennesoppa; stekt sik med gräddsås och potatis.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; delikatessill med färsk potatis; ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Späckad kalfläver med potatis; nyponsoppa med vispad grädde.

TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; kalfläver med gräddsås (rester från onsdag) och stekt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Afredd buljong med ostkrutong; rismjölspudding med saftsås.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; strömmingslåda med färsk potatis; ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Sjömansbiff à la Juno; krusbärskompott med grädde.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; lappsco (rester från fredag); mjölk;

kaffe eller te. Middag: Sillpudding med äggstanning; mondamin-kräm med mjölk.

RECEPT:

Äggstanning i form (f. 6 pers.). 6 ägg, 3 kkp. mjölk, salt, socker.
Till formen: 1/2 msk. smör (10 gr.).
Beredning: Äggen vispas väl med mjölken, och kryddorna tillsätts. En bleckform eller spikum smörjes med smör, äggblandningen hälls däri, lock påläggs och formen ställs i vattenbad ovanpå spisen. Därvid tillses noga, att vattnet ej får koka, utan endast hålles hett, tills stanningen är lagom fast, annars blir den lätt vasslig.
Uppstjälpes på varmt fat, garneras med persilja och serveras till bräckt skinka eller korf, stekt kött eller fisk.
Äggstanningen kan äfven gräddas i vattenbad i ugn.

Graflax (f. 12 pers.). Omkring 2 kg. lax, 30 gr. groft salt, 2 gr. salpeter, 10 gr. strösocker, 1/2 tsk. groft stött hvitpeppar, 1 liten knippa dill.
Beredning: Från en lax, som väger 3-4 kg., skäres ett stycke tvärs öfver på midten. Laxstycket rensas och skrapas väl, ryggen skäres bort försiktigt, så att det blir två lika stora bitar, och dessa torkas med en duk, urviden i kallt vatten. Saltet och salpetern stötas mycket fint och blandas med sockret. Laxstyckena öfverströs med saltblandningen och ingnidas lätt därmed. Om så önskas, pålägges peppar och några dillkvistar. Laxstyckena sammanläggs med

köttssidorna mot hvarandra på så sätt, att den tjocka sidan af laxen lägges mot den tunna. Den lägges därefter i lindrig press mellan två skärbräden öfver natten och laxen är därefter färdig. — Den skäres i 1/2 cm. tjocka skifvor, hvilka uppläggas vackert på fat, garneras med laxskinnen, halstradt på spisen eller stekt, samt friska dillkvistar. Serveras med matolja, vinäger, strösocker, fransk senap, salt och peppar. — Graflax kan skäras i tunna skifvor och halstras i nästan torr stekpanna. — Serveras med Colbert- eller kaprissås och små kokta potatisar.

Färserad kalfstek (för 12 pers.). 2 kg. benfritt innanlår, 1 1/2 hg. späck, 3 msk. smör (60 gr.), 1/2 msk. salt (8 gr.), 1/2 tsk. hvitpeppar, 1 stor morot, 1 chalottenlök, 5 persiljestjälkar, 1 lit. buljong.
Till färsen: 5 hg. af köttet, 3 msk. smör (60 gr.), 2 msk. mjöl (20 gr.), 1 ägg, 1 äggula, 1/2 msk. salt (8 gr.), 1/4 tsk. hvitpeppar, 2-2 1/2 dcl. grädde, 1 burk tryffel (1/8 lit.), 2 oliver, 25 gr. salt oxtunga.
Risbotten: 3 hg. billiga risgryn, 1 1/2 lit. vatten.
Till garnering: 3 morötter, 1 burk ärter (1 lit.), 1 burk harricots verts (1/2 lit.), 1 burk sparris (1/2 lit.), 2 blomkålshufvud, 4 msk. smält smör (80 gr.), fransk potatis, grönsalad, persilja.

Beredning: Köttet bultas, förberedes och späckas rundt om, det uppskäres därefter vid ena kortsidan, så att det bildar en stor ficka. Så mycket kött skäres ut försiktigt, att det blir 5 hg. och deraf beredes färns på vanligt sätt. Tryffeln skäres i strimlor, oliverna i små trekantar och tungan i fina tärningar och tillsätts sist i färsen som bör vara ganska fast och noga afsmakad. Köttet fylls med färsen och öppningen sys igen väl. Det brynes i smöret tillsammans med den ansade och i skifvor skurna moroten, den skalade löken och persiljan och bestros därefter med en blandning af saltet och pepparn. Den kokande buljongen spädes på och köttet får sakta steka med tätt slutet lock, tills det är mörkt, eller omkr. 3 tim., hvarunder det ofta öfveröses och vändes några gånger.
Steken skäres i tunna skifvor, hvilka sammanläggs, så att den ser hel ut, hvarefter den lägges upp på en botten af risgryn.

Risgrynen sköljas, skällas i hett vatten, sättas på i det kalla vattnet och få koka tills de äro mjuka, eller omkring 20 min. då de upphållas i durkslag och få rinna af väl. Riset formas på serveringsfatet till en 3-4 cm. hög, jämn sockel, som bör stå några timmar, så att den blir fast. Rundt omkring köttet garneras med de kokta morötterna, vackert skurna med legymknif, ärterna, bönerna och sparris, upphettade i vattenbad, den kokta blomkålen, fransk potatis, grönsalad och persilja. — Grönsakerna öfverhållas med det smälta smöret. — Såsen serveras afredd, tillsatt med tjock grädde.

Glacemaräng (f. 6 pers.).
Maränger: 150 gr. florsocker, 3 äggvitror.
Till fyllning: 4 dcl. vaniljglace.
Beredning: Sockret siktas genom fin sikt. Äggvitorna vispas till hårdt skum och sockret iblandas försiktigt med gaffel i ägghviteskummet. Massan utbredes med sked på väl rengjord och smord plåt i form af ägg, som slätas öfver med skeden och öfversiktas med socker. De gräddas i svag ugnsvärme, tills de äro halftorra och släppa plåten, då de uttagas, formas på ett ägg och få kallna. Marängerna fyllas med vaniljglace och serveras dubbla.

Lappsco (f. 6 pers.). 1/2 lit. potatis, 1 dcl. buljong, 1/2 lit. finskuret kött (rester), salt, hvitpeppar.
Beredning: Potatisen räskalas, kokas mjuk, mosas sönder med gaffel och spädes med den kokande buljongen. Köttet blandas i, anrättningen afsmakas med kryddorna och serveras som frukosträtt

Rismjölspudding (f. 6 pers.). 1/2 lit. god mjölk, 60 gr. smör, 1 dcl. rismjöl (67 gr.), skalet af en half citron eller 6 bittermandlar, 2 msk. socker (30 gr.), 4-5 ägg.
Till formen: 3 dcl. strösocker (255 gr.), 2 msk. kokande vatten.
Beredning: Sockret lägges i en något varm stekpanna, smord med 1/2 tsk. smör och röres med träsked, tills det är smält och har ljusbrun färg, då vattnet tillsättes, och härmed beklädes en bleckform. — Mjölken kokas upp med smöret, mjölet ivispas under full kokning och gröten får ett uppkok, hvarefter den upphålles och får kallna. Då tillsätts det rifna citronskalet eller de skällade och malda mandlarna, sockret samt äggulorna, en i sänder. Sist nedskäras de till hårdt skum slagna äggvitorna. Massan hälls i den beklädda formen, som öfverbindes med smordt papper, och puddingen får gräddas i vattenbad i ugn omkr. 1 tim. Uppstjälpes och serveras varm med vanilj- eller citronsås, om så önskas.

Linne-Rock

enl. kliché,

af prima svenskt linne
Kr. 14.75.

Linne-Kostym

enl. kliché,

af prima svenskt linne
Kr. 22.—.

A.-B. NORDISKA KOMPANIET,
STUREPLAN, STOCKHOLM.

Albert och Marie

rekommenderas.
ARTIEBOLAGET ÖREBRO KEXFABRIK.
(Kungl. Hofleverantör).

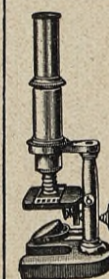
Obs. I
VARUMÄRKET
"FYRTORNETS"

Svenska

Sardiner i finaste
Olivolja och Tomatsås
för Smörgåsbordet.

AXA Hafregryn
Hafremjöl

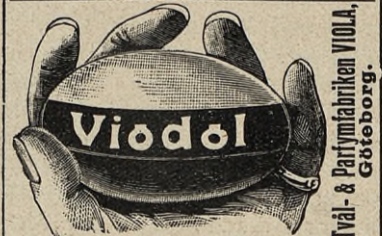
Den allra bästa hafre användes till AXA. Detta är orsaken till det ovanligt höga näringsvärdet och den fina smaken.

E. Leitz' Mikroskop.

Prismakikare och Ernesmans Fotografiska Kamorer till fabrikspris + tull och frakt. Moderata afbetalningsvillkor.

Generalagent för Leitz:
Ax. Lundqvist,
Handverkaregatan 15 A,
STOCKHOLM.
Allm. 101 St. Riks 8780.

VIODOL-Tvålen, med största omsorg sammansatt af de finaste ingredienser, är en toalett-tvål af högsta kvalitet.

A. C. SVENSSONS
KNÄCKEBRÖDSBAGERI
GÖTEBORG

Äkta Göteborgs-Knäckebröd.
Hygienkontrollant:
Dir G. Hjort af Ornäs.
Tel.: 11 & 929.

Wärldsberömda.
SINGER & Co
SYMASKINS AKTIEBOLAG
Filioler på alla större platser.

Mellin's Food

är bästa kraftnärning för svaga, klens barn i alla åldrar.
Bok om barns uppfosträn gratis och franko från Mellin's Food Depot, Malmö.

KÖP SVENSKA DAMSATSEN 1913.
Kostar endast **Kr. 5,55.**

INNEHÅLLER:
En DAMHATT för sommaren, av grovt linne. Värld 2.-kr.
En DAMBLUS av vit, indiskemoll, rikligt besatt med spetsar. Modern facon. Värld 2.50.
Fem meter äkta SILVER-MUSSELIN till hel klädning, 75 cm. brett, garanterat tvättäkta, finnes i moderna, randiga, prickiga eller blomiga mönster. Värld 4.50.
Svenska Damsetsen är värld minst 9.- å 10.-kr.
Om ej till belåtenhet får satsen returneras och pengarna återsändes.

Strålin & Persson, Korsnäs.

Köp
Schweizer's
Siden

Begär prof på våra nyheter för våren och sommaren till klädningar och blusar: **Crépe de Chine, Eolienne, Voile, Foulards, Messaline, Mousseline** 120 cm. bredt, från 95 öre metern, i svart, vitt, enfärgadt och kulört, äfvensom broderade blusar och klädningar i **batist, ylle, lärft och siden.**

Vi sälja endast garanteradt solida sidentyger direkt till privatpersoner, porto- och tullfritt till bostaden.

Schweizer & Co., Luzern S 3 (Schweiz).

Sidentygs-Export. — Kungl. Hoflev.

MAIZENA

Oumbärlig vid tillredning af gröt, puddingar, bakverk etc.
Bästa näringsmedel för barn och sjuka!

Säljes öfverallt i 1/4- och 1/2-kg. paketer.

Lejon Dantar och Strumpor.

PRIMA KVALITE! BÄSTA UTFÖRANDE!

HVARJE PAR STÄMPLADT
MED OFVANSTÄENDE VARUMÄRKE

FINNAS I ALLA VÄLSORTERADE
SYBEHÖRS - MANUFAKTUR- & KORTVARUAFFÄRER.

ÖLYCKSKAMERAN.

Af Erik Arnes.

Herrskapet Häggelöf hade intagit sin frukost, men dröjde ännu kvar vid bordet, direktören för att studera morgontidningen och hans fru därför att hon just inte hade något treffigare att taga sig för.

»Det måtte vara ett verkligt nöje att äga en kamera,» sade plötsligt direktör Häggelöf, vars blick fängats af en frestande annons. »Man tar den lilla prydliga tingesten med sig öfverallt, och så fort man får se något vackert, roligt eller uppseendeväckande, vips, knäpper man till och skaffar sig på detta sätt så småningom ett rikt bildergalleri ur sitt framfarna lif — — —»

En lång ointresserad gäspning från fru Häggelöf kom honom att göra ett uppehåll, men i nästa sekund fortfor han med skarpa:

— — — ett bildergalleri, sade jag, till hvilket man sedan kan återvända, när man önskar uppriska vackra minnen som bleknat.»

Det bästa,
rikhaltigaste och mest utsökta
sortiment af Kontinentens
alla senaste nyheter i

SIDEN
hafva vi just nu och inbjuda
vi ärade kunder till ett besök!
Alla kunna erhålla vår stora
profkolektion franska och
Gratis!
W representera världens för-
sämsta sidenfabriker
Besök eller tillskrif
BRUNKEBERGS MANUFAKTURMAGASIN
BRUNKEBERGSSTORA 24 - STOCKHOLM
Allm. Tel. 5890 Riks. Tel. 731

Från YSTAD HAPARANDI
användes **YVY** tvål.
Säljes i hvarje välsorterad parfym- och
herrekliperingsaffär för 50 öre pr st.
Österlin & Ulrikssons Kem. Tekn. Fabrik.
- YSTAD -

Värgårda Proton- Hafremjöl

För barn vid övergången från modersmjölken, yttrar en känd läkare, kan Vargårda Proton-Hafremjöl icke nog rekommenderas, likaså vid fall, där **modrarna vid digifning hafva ringa tillgång på mjölk.** Ägghvitan i Proton tillgodogöres fullständigt af kroppen, hvilket däremot icke är fallet med ägghvitan i mjölk.
Vargårda har ensamrätt för fabriksmäs-
sig tillsättning af Proton i Hafremjöl.
Rekommenderas af framstående svenska läkare.
Säljes i 1/2-kg.-paketer à 55 öre i välsorterade specierbutiker.

MAZETTIS ÖGON-CACAO

pr hektopaket 45 öre,
delikat — kraftig — hälsosam.
Högsta näringsvärde! Lämnar ingen bottenstans!
MAZETTIS SPIS-CHOKOLADER
med eller utan mjölk
särdeles fina och välsmakande.

jestätiskt. »Jag upprepar tvärtom högt och ljudligt, att den kamera, jag i dag köper, icke under några förhållanden kan eller skall vålla mig ringaste förtret utan endast kommer att skänka mig nöje och glädje.»
Och medan fru Häggelöf, utan att svara, försjönk i djupa funderingar öfver hvad det egentligen kunde vara för märkvärdigt, som låg bakom den där plötsligt påkomna kamerakosten, tog direktören på sig sina ytterkläder och gick bort till kontoret.
I förbifarten gjorde han en titt in i en fotografisk affär och köpte en präktig kamera, laddad med tolf plåtar. Han tog den med sig och såg i smyg och med välbehag ned på den. Hvilken trefflig kamrat det skulle bli!
När han kom till kontoret gick han med ett par snått tilltagna nickar åt den bugande och nigande personalen genom den yttre lokalen direkt in i sitt eget komfortabelt inredda arbetsrum.
(Forts.)

FRÅGOR

ENHVAR läsare af Idun äger rätt att i denna afdelning framställa förfrågningar rörande hushålls eller andra angelägenheter till besvarende af läsekreten. Dock förbehåller sig redaktionen oinskränkt de förenhet att utesluta de frågor, hvilka anses sakna mera allmänt intresse. Hvarje pu bicevad fråga kommer att besvaras, och utbetalas för det bästa svaret å någon af händarna i förda frågor, som insändes till redaktionen senast 6 dagar efter detta nummers dato, ett pris af 10 kronor.

Nr 126. Vore tacksam om någon af Iduns läsarinor kunde ge upplysning hvar konstgjorda svalbon kunna erhållas. Maj.
Nr 127. Hvilka förkunskaper fordras af ung flicka för att komma in vid bibliotek med förhoppning om, att i framtiden därpå förtjäna sitt uppehälle? Hvar finnas sådana platser?
Nr 128. Min fästman är landtkare; både han och jag äger intet utöfver det vi förtjånar på vårt arbete. Är ganska van sköta stadshushåll, däremot ej alls landthem. Då jag ej äger medel att genomgå vares sig skola eller dylikt, utan måste sörja för mig själf intill giftermålet, undrar jag om det ej finnes någon husmodersbok eller kokbok som ensam är ägnad åt landthushåll?
»Blifvande landtkvinnas».

Nr 129. Äro utsikterna att erhålla stadigvarande plats såsom skolkökslärarinna stora eller små? Hvilka äro fordringarna för att erhålla en dylik plats vid våra folkskolor eller andra läroanstalter, där skolkök förekomma? Hur lång tid tar det för att utbildas sig till skolkökslärarinna?
Anna.

Nr 130. Två unga flickor önska att bli examinerade barnsköterskor, undrar om det finns någon af Iduns läsarinor som vill gifva oss något godt råd, till hvilket hem vi böra vända oss.
Två villrådiga töser.

Nr 131. Vore tacksam att få veta hur man bör rusta sig med kläder för en fyra veckors forvandring i Lappland. Har Karl-Erik Forsslund gifvit ut någon bok om Lappland? Prenumerant.

Nr 132. Hvart skall man vända sig för att söka stipendium ur den Cederrenska donationsfonden? Skulle en begäfvad men fattig flicka, som vill utbildas sig till folkskolelärarinna, kunna söka stipendium ur någon annan fond? T. ex. Fredrika Bremerstipendium?
Tacksam för svar.

Nr 133. Hvilka äro kompetensvillkoren för inträde vid högre lärarinneseminarium och hur lång är kursen där? När börjar ny kurs? Hur stor är den ungefärliga summa, som erfordras för genomgåendet af nämnda seminarium?
Meg.

Nr 134. Undrar om någon af Iduns många läsare kan gifva ett godt råd till ung flicka som stammar. Finnes det verkligen bot för stammare? Och i så fall hvar? Tacksam för svar vore Sabina Z.

OM ALLA VISSTE

hur godt hälso-
och samt

vanligt kaffe blir, då det blandas med VICTORIA-KAFFE, skulle de alltid använda detta utmärkta kaffetillsättningsmedel.
VICTORIA-KAFFE
är verkligen välsmakande och i motsats till vanligt kaffe även närande samt upphäver till stor del det vanliga kaffets hälsofarliga egenskaper. Blanda därför Edert vanl. kaffe med VICTORIA-KAFFE från Per Fricks Fabriker, Malmö.

HERRSTRUMPOR.

Storlek	10	11	12	
	27	28 1/2	30 cm. i foten.	
Dessin	Kvalité-beskrifning			Par Duss.
1041	God, ljusgrå, helylle, lätt, behaglig			0.84 9.50
1043	Mörkgrå, 3-trådig helylle, stark			0.92 10.40
1056	Svart, god 3-trådig helylle			0.92 10.40
1050	Svart, tjock, 4-trådig, stark, helylle			1.12 12.70
1057	Brummelerad, tjock, stark, helylle			1.12 12.70
1051	Tunn, fin, extra prima, svart eller läderfärgad, helylle			1.32 15.—
1053	D:o d:o d:o, mörk melerad, helylle			1.32 15.—
1059	Svart, fin helylle, präktig kvalité			1.32 15.—
1044	Densamma i läderfärg			1.32 15.—
1046	Extra prima, melerad, helylle			1.35 15.50
1058	Mycket tjock, brummelerad eller ljus naturell, varm, helylle			1.42 16.20
1068	Mycket tjock, svart, varm, helylle			1.42 16.20
1072	Svart, medeltjock, af alla bästa material, helylle			1.45 16.20

Välj alltid tillräckligt stora fötter!
Se i öfrigt priskuranten!
NYA TRIKÅFABRIKEN, VALDEMAR NIELSEN,
Etablerad 1891,
BRYGGAREGATAN 4, STOCKHOLM.

Nr 135. Kan någon af Iduns läsare eller läsarinor lämna mig upplysning, i hvilken eller hvilka af Englands universitetsstäder sommarkurser för utlänningar instundande sommar komma att äga rum. Har hört talas om dylika i Oxford. Mycket tacksam för svar vore Maria.

Nr 136. Vill någon lagkunnig person vara vänlig lämna svar på följande: Är jag pliktig betala inkomstskatt i Sverige, då jag hela året vistas utomlands och där erlägger såväl inkomst- som kommunalskatt, men, för att ej förlora svensk medborgarskatt, endast tagit ett utdrag från mitt prästbetyg och fortfarande står skriven i mitt hem, fast jag ej på något sätt kan tillgodose mig svenska kommunala förmåner? Tacksam för svar är Oviiss.

Nr 137. Hvar kan en flicka med folkskoleutbildning få utbildas sig till mejerinna? Hur lång och dyr ungefär blir kursen och kan man sen räknas på anställning? Prenumerant.

Nr 138. Kan någon af Iduns läsarinor upplysa mig om hur stort kapital fordras för att öppna en modeaffär? Undrar hvilken stad är lämplig? Modist.

Nr 139. Då vi i sommar ämna besöka Sverige event. Norge vore vi synnerligen tacksamma att erhålla upplysning till hvilken trakt vi skola resa för att i någon mån ha nytta och nöje af färderna.
Två reselystna finskor.

Nr 140. Vore mycket tacksam, om någon ville upplysa mig om när och under hvilka förhållanden en dam bör och icke bör säga sitt namn, då en herre presenterar sig för henne.
Alfa.

Nr 141. Hvilken färg på tapeter skall jag välja. Matsalen; möbelen är af rökt ek, linnegardiner med gula draggardiner. Herrummet; möbelen i mahogny, klädd med gedärmlå boj. Huru skall jag måla en sdalklockas, som skall stå i ofvannämnda matsal.
—nea.

Nr 142. Har tänkt att ägna mig åt Kindergartenverksamhet, men som jag måste låna pengar för min utbildning vill jag härmed fråga hurdana platsutsikterna på denna bana äro. Kanske man ej kan erhålla plats efter genomgången kurs. Hur stora inkomster kan man beräkna ungefär?
Bohussländska.

Nr 143. Jag har en möbel i allmogestil, som jag tänker hvitlackera.

Køb Schweizer's Broderier

Levereras tull- och portofritt till bostaden direkt från Schweiz.
Klädnings Blusar
från kr. 10.80 från kr. 4.25.
Baby- och Barnklädningar
från kr. 4.85.
Bästa Schweizer-broderier på batist, volle, tyll, crépon, marquisette, ylle och på de mest moderna sidentygerna. Brgär redan i dag proffer och pariser-modeplanscher som sändas franko.
Våra broderier säljas osydd, men vi leverera på beställning tillskrifningsmönster för alla modeller och i alla storlekar.
Proffer på våra nyaste Schweizer-sidentyger likaledes på begäran franko.
Schweizer & Co., Luzern A 10 (Schweiz).

Almedahls Försäljnings-Magasin,

Kungsgatan 55, Göteborg.
Levererar fullständiga **Linneuppsättningar** för bosättningar och brudutstyrlar. Se vidare vår annons i Iduns Modellkatalog.

EUCALYPT

återgifver grått och blekt hår sin ursprungliga färg i hvilken nyfärd som helst. **Garanterad oskadligt.** Attest härå är utfärdad af Herr Dr Carl Setterberg, Kemiska Kontrollbyrån, Stockholm.
Pris pr flaska à 125 gr. 3 kr.
Fås i alla välsorterade Parfym- o. Materialaffärer. På platser där Eucalypt ännu icke finnes till salu hänvända man sig till Company Sydneys Agentur, Bruksgatan, Malmö.

Jernbaneforbindelser:

Til Kristiania, 13 timer fra Stockholm,
7 timer fra Göteborg, 13 timer fra Malmö.
Fra Kristiania bekvemme jernbaneforbindelser til Gudbrandsdalen og Valdres, hvor udmerkede turisthoteller.
BERGENSBANEN
(Kristiania—Bergen)
3 hurtigtog i hver retning i maanederne juli og august. Togene fører spisevogner og utsigtsvogner. Kjøretid 12 timer.
Til Trondhjem, 23 timer fra Stockholm, 15 timer fra Kristiania.
Brochurer og oplysninger ved "Trafikdirektøren, Norges Statsbanor", Kristiania.

Under
Juni, Juli och Augusti
är
Iduns Expedition
öppen
Lördagar kl. 9—3. Öfriga hvardagar kl. 9—4.

Annonsera i Idun!

SVENSKA KURORTFÖRENINGEN.

Adolfsberg, Brunns- o. Badanstalt. 1 juni—31 aug. Inlandsnatur, barr- o. löfskog. Billiga lefnadskostn. Läk: **Bman. Larsson**, Örebro.

Bie, Vattenkuranstalt, Katrineholm. Kneippbad. Starkt Radiumhaltigt vatten. Skogsluft. Läkare: Professor **Astley Levin**, Sthlm.

Borg, Kneippbaden. Sommar- o. vinterkurort. Företrädesv. beh.: Rheumatism, gikt, celluliter, ischias, åderförkalkn., nervsjukd., allm. svagh. m. m. Inack. kr. 1,75—6 p. d. Läk: **W. Bergwall**.

Borgholm, Kurort och hafsbad med sydlandskt öklimat. Utm. bad. Tidsen. utrustning. Vål fungerande vatten- o. kloakl. Läk: **J. O. A. Bergquist**, Strandv. 7 B. Sthlm.

Båstads, Hafsbad o. Kuranstalt. 1 juni—1 sept. Mildt, jämnt klimat, härligt läge, en af västkustens naturskönaste badorter. Läk: **Dr. G. Krikortz**, Sjukgymn. E. Granfelt.

Dalarö, Hafsbad. Vällk. kur- o. rekreationsort. Naturskönt läge; hälsos. klimat. Gytte-, tallbarrs-, kolsyreb. etc. sjukg. Läk. och apotek. Uppl. D. Uthyr.-byrå. R. 21.

Djursåtra, Brunn. Versås. Lungt, stilla, enkelt. Högt o. fritt läge. Järnkällor. Vål serverade bad. Hetluft. Omsorgsfull massagbehandl. Billigt. Läk: **D. Liljeqvist**, Norrköp.

Fiskebäckskil, Hafskuranstalt vid Västkusten. Ren, dammfri hafsluft. Alla sorters bad. Massage och sjukgymn. Bill. lefnadskostn. Nyutvidgad matsal. Läk: **Nils Tidmark**.

Fjällnäs, Sveriges högst belägna luftkurort. I björkskogsbältet. Lämplig rekreationspl. Härl. fjällnatur, godt bord, c. 60 rum. Säsöng: Juni—aug. Läk: **T. J. n Hellman**, Uppsala.

Furusund, Hafsbad o. Gyttebad. 2 1/2 t. fr. Sthlm, stora segell. Lif. ångbåtsf. Ny reg. Alla brukl. badf. Fri-luftsb. Sjukgymn. 5 hotell, 60 villor. 1:sta kl. rest. Bill. pris. Läk: **C. Hjort af Ornäs**.

Grennaforsa, Berömd järnkälla Gytte- o. medic. bad. Mildt barrskogskl., härl. luft. Sjö. Bost. i brunns. park. Adr. **Moheda. Läk. R. Rinander**.

Götarp, pr Åsenhöga, Jönk:s län. Naturskönt läge vid sjö i skogrik trakt. Vänl. badformer, järnkälla. Billigt. Läkare: **N. O. Nilsson**, Uppsala.

Helsjöns, Gyttebad o. kuranstalt. Alla brukl. badf. spec. gytte-massageb. Godt bord. Lämplig rekreations- o. hviloplats. Post-adr. Hored. Rt. Läk: **Dr. G. Hjort af Ornäs**.

Hjo, Badanstalt. Sundaste läge i den vackra Guldkroken vid Vättern. Utm. bad. Nytt strandbad. Goda bost. Läk: **Dr. E. Tengstrand**, Sthlm. För gymn. o. mass. **Dr. H. Ekberg**, Sthlm.

Hällby Brunn, Radioaktiv Järnkälla. Fullst. varm- o. Kneippbad. Sommarsäsöng 15 maj—1 sept. Läkare: **Dr. Uno Wallin**. Telefon: Eskilstuna 684.

Hälsans, Brunnsanst., Hälsingborg, v. Öresund. Radioakt. koksalt- och järnkälla. Alla badf. Reumatism. magsjukd., skroful åkommor. Läkare: **Dr. A. Björkman**, Hälsingborg.

Johannisdal, Hälsovr. o. badanst. 15 km. fr. Köping. Öpp. fr. slutet af maj—c:a 1/2. Järnk. m. ovanl. hög radioaktivitet hvars vatten anv. äfv. t. alla bad. Läk: **G. Ericsson**, Köping.

Medicinska förfrågningar besvaras af resp. läkare och för närmare upplysningar hänvisas till den af Sv. Kurortföreningen utgifna publikationen "Svenska Bad- och Kurorter" (tillgänglig i bokh.) o. till de olika kurorternas prospekt, som erhållas genom kamrerkontoren samt Svensk Bad- och Turisttidning och Svenska Turistföreningen, Sthlm.

Passande för Hotell, Restaurant, Hem eller Pensionat!

Ett nytt autopiano af Hardman, Peck & Co., Newyork, med 48 st. rullar musik af berömdaste kompositörer, såsom Gounod, Strauss, Verdi, Lehár, Mascagni, Auber, Grieg, Donizetti, Wagner, Liszt, Sousa m. fl., m. fl., är till salu för en tredjedel af inköpspriset. Kan erhållas mot afbetalning om så skulle önskas. Instrumentet har kostat 6.000 kr., säljes för 2.300 kr. Vidare meddelas å Bokförlagskontoret, Riddaregatan 17, Stockholm. Riks. 25 65.

Babylådan

innehållande fullständig utstyrel af 2 omgångar för späda barn, välsydt och af bästa material; pris 10 och 15 kr. pr låda, beroende på monteringen. Sändes mot efterkräft. **A. C. Cronquist & Son, Malmö.**

Ryd Brunns- o. Badanst., Radioaktiv järnk. Alla brukl. kurmedel. Kneippb. Natursk. läge. Skog o. insjöar. Lugn sommarv. Ytterst bill. lefnadsmk. o. badpr. Läk: **D. B. Carlsten**.

Saltsjöbaden Sanatorium o. badanstalt. Nya inrättad Radiuminstitut. Rum fr. 2.00. Öfverläk: **Dr. Olof Sandberg**.

Skagersbrunn Vatt. o. luftkurort. med järnk. Härligt läge v. sjön Skagern. Barrsk. Alla badf. Radiuminst. Godt bord, äfven veget. Badint. **Nils G. Marén**, Uppsala.

Strömstad Hafskuranstalt. Skydd. läge. Mildt hafsklimat, berömda gyttebad. Järnkälla. Säsöng 1 juni—15 sept. Läk: **A. Berghel**, Sthlm.

Sätra Brunn. 1,4 mil fr. Sala. Daglig vursttrafik, på beställn. automobil. Gyttebad, gymn., massage; särskild matordn. för magsjuka. Öpp. 1/2. Läk: **R. Friberger**, Uppsala.

Söderköping Brunn o. bad. Fullst. badkur. Naheimerbad. Elektr. ljusb. Sjukgymn., mass. o. helluftsb. Utm. skogspromen. Enk. lefnadssätt. Läk: **R. Almqvist**, Sthlm.

Södertälje Badint. öpp. året om. Nytt badh. o. societetsh. Tvål-massageb., el. ljusb. Radiuminhalatorium. Läk: **Axel Hellstenius**, Sthlm. För mass. o. gymn. **Dr. N. Wennström**, Sthlm.

Tranås Vattenkuranstalt. Öppen året om. Alla varma o. kalla bad Fullst. Kneippbehandl. Mild och ren luft. Natursk. läge, vidstr. barrskog. Bill. priser. Läk: **H. Tham**, Tranås.

Trosa Bad- och sommarvistelseort. Naturskönt läge. Ren o. stärkande luft. Utmärkta varm- och saltsjöbad. Tvenne läkare på platsen.

Tulseboda Brunns- o. kurort, Kyrkhult, Blekinge, öppen 1/2—1/2. Naturskön skogstrakt. Stark radioaktiv järnk., utm. bad. Apot. Bill. lefnadsmkostn. Läk: **E. Kinnvall**.

Tyringe Badanst. och Sanatorium. Fysikalisk-dietisk kurort. Specialité: Nerv- o. reumat. åkommor. Mildt syd. klimat. Billiga lefn.-kostn. Läkare: **O. Reimers**, Tyringe.

Ulricehamns Sanatorium o. badanst. Öppet året om. Vidstr. skogsomr Mer än 300 m. öfv. hafvet. Alla brukl. badform., äfv. elektr. Läk: **Joh. A. Andersson**, Ulricehamn.

Varberg Hafsbad och gyttebadanstalt. Bästa hafsbad, spec. gyttebad. Elektr. ljusb. Billiga afgifter och lefnadsmkostnader. Läk: **Dr. O. F. Åberg**, Stockholm.

Visby Varmbads- o. Kneippkuranst. Mildt ö-k. Nytt: Kneipp-Byngm spårväg förenad m. staden! Hafsb. v. öppna stranden! Solb. m. dusch i skogen! Läk: **K. Kallenberg**, Sthlm.

Wärmlands Eda Vattenkuranst. o. järnk. Säs. 1/2—3/2. Naturskönt, högt läge. Milsv. furusk. Alla brukliga badformer, spec. gyttebad. Läkare: **Dr. B. Möller**, Stockholm.

Öregrund Hafsb.-anst. Härl., friskt läge. Goda o. bill. lefn.-förh. Lif. ångbåtskommunikationer. Gytte- & Naheimerbad. Läk: **Viktor Huss**, Öregrund.

Östhammars Hafsbadanst. Skydd. läge vid vik af Ålands haf. Tvålmasageb. Fangobad. Härl. hafsb. o. skogsluft. Billigt. Läk: **Dr. Henrik Berg**, Sthlm.

I hvilka färger bör jag väfva matorna? Hvilket nummer bör det vara på varpen, och hur mycket garn går det åt till omkring 30 alnar? Kan jag ha gula gardiner med en bård af smala gröna ränder eller blir det för mycket gult? X. X.

Nr 141. Hur på bästa sätt taga ur bläckfläckar ur en hvit linneduk? Erla.

Nr 145. Skulle möjligen någon af Iduns läsekrets kunna gifva svar på följande frågor: Huru redan nu här hemma få tag i adresser till de finare skandinaviska platskontoren i Newyork, U. S. A.? Huru få reda på ett enkelt, billigt, men snyggt boardings-house och ungefärliga priset pr dygn? Hvilken tid på våren återvända familjerna från södern, och hvilken tid på hösten fara de dit igen? Huru ställer man det säkrast, bäst och billigast för sig vid landstigningen i Newyork? Särdeles tacksam för dessa upplysningar blefve Arbetsökande.

Nr 146. Hvad är att göra mot ångestfall, som kommer nästan alltid då jag skall gå eller resa bort. Vårst på sommaren. Kan det möjligen vara arsenikförgifning? Har plats i affär. Mycket tacksam för ett god råd. Förtviflad.

Nr 147. Skulle någon som vistats vid Sandhamn vänligen vilja upplysa om huruvida platsen lämpar sig för af reumatism lidande person och tillika om hvem som är läkare där. Ester.

Nr 148. Vill någon af Iduns läsarinor underrätta en ensam i urskogen boende norrländska huru jag skall låta sy en linnedräkt så den blir både enkel och treflig. Tyget är ganska styft och färgen är ljus brungul (Beige heter den visst?) Hade tänkt på någon svart lämplig spets på krage och armuppläg? Hvarifrån kunde man få en sådan? Helst ingenting på kjolen. Alder 32 år. »Norrländska».

Nr 149. Vill någon hjälpa mig hur jag skall slippa drömma så lifligt. Som hela min dag upptages af ett jäktande arbete, så är det nödvändigt att sömnen om natten blir stärkande. Ingeborg, 29 år.

Nr 150. Har hört sägas, att det i Sverige finnes en förening för tuberkulosens bekämpande, i hvilken hvem helst kan vinna inträde. Vore tacksam att få veta dess adr. samt hur stor afgiften är och hur man skall vinna inträde. Wora.

BREFLÅDA

REDAKTIONENS BREFLÅDA:

Ess 1913. Den ena af de båda bitarne skulle kanske vid tillfälle kunna användas. Men vi säge helst att ni ville sända oss litet mera utarbetade skildringar, ej fragment som nu. Efter allt att döma äger ni en utpräglad litterär talang. Elibo. Det där var plus minus noll.

Gunnel Björklid. Nej. K. E. Doatz. Får afhämtas. G. Th—n. Omöjligt i dessa versanhopningens tider. O. C. Det skulle vara att återgå till den förutvarande uppställningen, som af vissa praktiska skäl ej kunde bibehållas.

Icke allenast genom sin öfverlägsna kvalitet, utan äfven genom sin relativa prisbillighet, skiljer sig **Chinalack** från alla andra emalj-färger. — För dälga efterfrågan varnas. Erhålles hos alla färghandlare. Profkarta gratis. Fabrikanten: **Dorch, Bäcksin & Cios A.-B.**, Göteborg och Stockholm.

ARI-MAN

Guldmedalj Norrköping 1906,

”för utmärkt god soja, ättika, senap och säser samt såsom uppmantran för framgångsrik tåflan med utläudet.”

Winborgs Ättikisprit

på flaskor är den yppersta för bordet samt till inläggningar och får ej förväxlas med den hälsofarliga koncentrerade kemiska Ättikisyran (träsyra).

Finnes i hvarje välorterad spekeri- och viktualieaffär.

A.-B. Th. Winborg & Co. STOCKHOLM. Kungl. Hoflev.

F. PAULIS Ovicula öfverfettad (ägg) vål.

”Gör hy och hud mjuk och fin på gammal och ung

Bok för alla. — Pension för alla. — Nödvändig för alla. —

LAGEN OM ALLMÄN FOLKPENSIONERING,

sådan den antogs den 21 maj 1913,

har nu utkommit, försedd med inledande översikt samt förklarande anmärkningar o. exempel av **GUSTAF A. ALDÉN**,

förf. till Medborgarens bok m. m. Pris 50 öre. Post franko mot 60 öre i sparmärken från varje välordnad bokhandel samt från **Lars Hökerbergs Bokförlag,**

Stockholm 1. Annonsera i Idun!

Käthe Kruse's Karaktärs-Dockor.

Icke något industrialster, utan konstnärligt kvinnligt handarbete.

Handgjorda dockor af impregneradt tyg, tvättbara, mjuka och fullkomligt hållbara! 50 cm. höga. Pris med skjorta och mössa Kr. 25.—. Priskurant å fullständigt klädda dockor.

Garantibeteckning för äkta tillverkning: Käthe Kruse's namnteckning jämte löpande nummer på dockornas vänstra fotsula.

Erhålles i större leksaksmagasin samt hos konstindustrihandlare eller direkt genom

Werkstätten der Käthe Kruse-Puppen, Bad Kösen (Gartenstadt) Deutschland.

ANNONSER skola vara inlämnade till Expeditionen senast fredag för att kunna införas i följande veckas nummer.

PLATSSÖKANDE

UNG TYSKA, utbildad sjukgymnast, musikalisk, språkkunnig, erfaren i hushålls- och barnarbete, söker plats i finare familj på landet såsom familjemedlem. Svar till Fru R. Dorman, Svängsta.

SOMMARKONDITION för engelska språket önskas af ung dam, som länge vistats i England och där studerat språket. Svar till »L. L., Stephens-plats», Hamburg, p. r.

ENKEL, anspråklös 22-årig flicka önskar plats i godt hem, helst att sköta barn mellan 1-5 år. Tacksam för svar till »E. A., Arboga p. r.

20-ÅRIG FLICKA, som genomgått tvänne hushållskurser önskar plats i bättre hem på landet som husmoders hjälp; någon lön önskas. Svar till »20 år», Linköping.

EN FOLKSKOLELÄRARINNA önskar plats under tiden 15 juni-15 aug. att mot fritt vivre och som familjemedlem undervisa nybörjare eller att gå frun tillhanda. Svar till »Lärarinna», Iduns exp., Sthlm.

UNG element.-bild. dam (god familj) vistats i Tyskland 1 år, i England 1½ önskar plats i fin familj i Paris 1 juli. Högsta ref. Svar »Fin familj», Iduns exp., Sthlm.

UNG FLICKA, som med goda betyg genomg. 8-kl. läroverk, önskar plats att undervisa barn i vanliga skolämnen och musik samt ev. hjälpa till med lättare sysslor. Svar till »Prästdotter», Iduns exp., Sthlm.

EX. SJUKGYMNAST med ett års praktik söker anställning för sommaren vid badort eller i familj. Svar märkt »Massösa», Iduns exp.

UNG LÄRARINNA önskar under tiden 15 juni-1 augusti, helst mot fritt vivre och resor komma i fin familj för att under god ledn. sätta sig in i ett hems skötande. Svar till »Glad norrländska», Prästmon p. r.

ELEMENTARBILDAD FLICKA med 4 års praktik som guvernant söker för sommaren plats, antingen som guvernant eller barnfröken. Svar till »A. W.», Iduns exp., Stockholm.

ENKEL och anspråklös landtbrukardotter önskar plats i god familj (helst större landt gård) som hjälp och sällskap. Är villig deltaga i alla inomhus förekommande göromål. Någon lön önskvärd. Svar märkt »Blekingska», Brömsebro p. r.

ELEMENTARBILDAD flicka med fina betyg från småskolläroverksseminarium önskar plats som guvernant. Mycket musikalisk. Tacksam för svar märkt »18-årig lärarinna», Iduns exp. f. v. b.

UNG FLICKA som genomgått Ateneums husmoderskurs önskar aflönad plats. Svar till »22 år», Allm. Tidnkont., Gust. Ad. Torg, Stockholm.

UNG BILDAD barnkär flicka önskar plats i familj att som hjälp och sällskap medfölja till landet. Lön önskvärd. Svar under sign. »Familjemedlem», Nord. Annonnsbyrå, Göteborg.

UNG FRANSYSKA, som nu vistas i Sverige, önskar plats i familj, helst i Stockholm eller mellersta Sverige, för att undervisa i franska språket. Talar något tyska. Svar till »Fransyska, September», Iduns exp., Sthlm.

PLATS att värda en sjukling önskas af ung flicka med utm. betyg. Helst nervsjuk. Tacksam för svar till »God vård», Landskrona p. r.

GYMNASIST önskar under sommaren informatorplats på landet för elev t. o. m. 5:te klass mot fria resor och vivre. Svar emottas tacksamt till »Gymnasist Ring III», Iduns exp., Stockholm.

En 22-årig, kraftig, kvinnlig gymnast som genomgått d. r. Kjellbergs massage- och gymnastikinstitut önskar genast badorts- eller privatplats för meddelande af massage och sjukgymnastik. Är även kunnig i manicure- och ansiktsbehandling. Betyg, ref. och foto insändas. Svar till »22-årig massör» under adr. S. Gumalii Annonnsbyrå, Stockholm, f. v. b.

Deutsche Sprachlehrerin und Malerin sucht Ferienstellung in Schweden, Land od. See, in ff Familie. Gefl. Off. unter »I. S.», Dresden, Carolastr. 14, erbeten.

KONFIRMANDER mottagas för undervisning tillsammans med egen dotter 1 juli-15 aug. Svar till komminister A. Jernberg, Vrena, Södermanland.

INACKORDERING hos bruksförvaltarefamilj i Uppland från den 1 sept. d. å. erhålles för en frisk flicka som, jämte egen 10-årig dotter, erhåller undervisning i andra klassens ämnen och musik. Pris 55 kr. pr mån. Svar märkt »Uppland, 1 september», sändes under adr. S. Gumalii Annonnsbyrå, Stockholm, f. v. b.

INACKORDERING kan erhållas (på längre eller kortare tid) väl möbl. rum med eller utan inack. hos Fru Maria Plg-Gyllenbaga, Artillerieg. 24, 3 tr. Allm. Tel. 222 23.

För resande till Stockholm. Rum uthyres fr. 1,50. Propert. Tyst och friskt läge, 3 min. fr. spårvagn. El, ljus nattb. och temp. dusch. Kaffe- frukost o. d. serveras. Särskildt passande f. ensamma damer. Ref. finnas. Malmkillnadsg. 41 a I'. Rikst. Norrm. 403. Allm. 21 435. Augusta Schütz.

INACKORDERING önskas för flicka om 16 år under 6 veckors tid i sommar i naturskön trakt i Dalarna där några flickor finnes till sällskap. Svar inom åtta dagar till »Ferierna», Iduns exp., Stockholm.

Sommarkonfirmander mottagas under juli månad i Trollhättan. Närmare underrättelse genom kyrkoh. Aug. Stenström.

I Löfkullens Sommarhem, norra Österg. erbj. god och billig inack. Härligt läge vid skog och sjö, lugnt och stilla, utm. bad, båt, adr. Löfkullen, Karlsby.

Falsterbo Nya Pensionat Rekommenderas. Fru M. S. von Berg.

Örebro Husmoderskola (icke Hushållsskola) börjar sin 14:e termin den 27 aug. 1913. Skolan har tillerkänts **guldmedalj**. Prospekt genom Fru Alf. Rystedt.

Cyklar nya o. beg. extra billigt! Årsgar. Däck 6.90, prima svenska 7.90, slangar 2.90. Ny illustr. katalog gratis o. franko. Agenter antagas. **S. Blombergs Cykelaffär**, Stockholm, Tegnérsgatan 18.

Babylådan Fix. Tre ombyten småkl. till den nyfödde, allt välsydt, pryddigt, 1ma kval. Kr. 10 + 50 öre frakt till landsorten. Rek. af läk., sjukhus, barnm. Fru Anna Blomberg, Hornsg. 26, Sthlm. A. T. Söd. 46 19.

En stor hjälp vid **BARNKLÄDERS** förfärdigande erhålles af **BARNGARDEROBEN** illustrerat månadsblad för barnkläders förfärdigande, som på posten kostar 3 kronor pr år.

Gratis mönster - medfölja hvarje n:r. - Priset pr nummer är 30 öre.

Tidningen erhålles portofritt från **Iduns Expedition**, Stockholm.

Strengnäs Hushållsskola.

Sommarkurs 12 juni-12 aug. Hösttermin 19 aug.-15 dec. Skicklig lärarinna utex. fr. Fackskolan i Uppsala. Prospekt genom Fru M. Braune, Strengnäs.

Andrea Eneroths Handarbetskola och Seminarium.

Karduansmakaregatan 8 B, 1 tr. Allm. Tel. Br. 45 36. Stockholm. Högre, af Kungl. Maj:t godkänd lärarinneutbildning i handarbete. Kurser på 1, 1½ eller 2 år. Extra kurs i klädsömnad på en termin. Prospekt sändas. Anmälningar till nästa arbetsår, som börjar 1 sept. mottagas dagl. kl. 12-1 i skolans lokal.

KRISTINEHAMNS PRAKTISKA SKOLA.

Sveriges äldsta, största och mest välkända i sitt slag. Utmärkt väl kvalificerade lärare. Moderna, nybyggda lokaler. Tag kännedom om skolan. Undervisning lämnas i följande FACKAVDELNINGAR:

Allmänna avdelningen, avsedd för allmänbildning. **Handelsavdelningen**, högre och lägre samt korrespondenskurs. Modern handelsinlätt med övningskontor. Bankkurs. **Tekniska avdelningar** för 1) husbyggnad, 2) väg- och vallenbyggnad, 3) maskin- och 4) elektroteknik. **Förberedande avdelningar** till 1) slatens lanbruksinlätt, 2) Bergsskolans högre avdelning, 3) tekniska skolor, 4) skogsskolan. **Realavdelning**, stor livsvinst med goda betyg. **Juridiskt seminarium** för utbild. av länsmän m. m. **Lantbruksavdelningen**: 1) Allmän (motsvarande slatens lantmannaskolor jämte allmänbildande ämnen), 2) Högre, för vidare utbildning, 3) Kontroll-assistentkurs. **Hushållsavdelning** i förening med husmoderskurs. 1) Allmän- och 2) slöjdläroavdelning. Inträdeslöser se prospekt, som sändes mot dubbel porto.

Riks 115. **NILS SCHENKE, Rektor.**

Fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala.

Läroinnekurs i matlagning och handarbete börjar 1 sept. Anmälan göres före 1 juli.

Läroinnekurs i matlagning och landthushåll, med 2 term. i Fackskolan o. 1 år å Skolans landt gård, börj. d. 1 sept. Anmälan före 1 juli. Anmälan till den Läroinnekurs (endast för skolkök) som börjar i jan. 1914 insändes före 1 nov.

Husmoderskurs med undervisning i matlagning, sömnad, hälsolära och barnavård, närmast afsedd för flickor med högre skolbildning. Börjar den 1 sept. Anmälan göres helst före 1 aug.

Specialkurs (högre husmoderskurs) i finare matlagning, klädsömnad och barnavård börjar den 21 aug. Anmälan helst före 1 aug.

Praktisk Yrkeskurs för utbildning af kokerskor och hushållerskor börjar 21 aug. Anmälan göres helst före 1 aug.

Barnavård, teoretiskt-praktiskt, i Fackskolans barnhem 1-3 mån. Landthushållsskolan å Kumlan börjar sin höstkurs 1 aug. (vinterkursen börjar 15 nov.) Friplatser och statsunderstöd för elever å Kumlan. Tryckt program på begäran gratis och franko.

Program 22 och 23 gälla. Inspektör: Professor O. Hammarsten. Föreståndarinnan: Fröken Ida Norrby.

Nya Hushållsskolan,

Västra Trädgårdsgatan 19, Stockholm,

hvilken år 1881 grundades af Fröken Hedda Cronius, fortsätter sin verksamhet i samma anda och efter samma plan som under alla föregående år. Skolan afser att meddela bildade flickor undervisning och öfning i enklare och finare matlagning, bakning, syltning och inläggning af grönsaker, fästyckning samt öfriga inom ett hushåll förekommande göromål, för att sålunda sätta dem i stånd att på ett praktiskt sätt förestå egna eller andras hem. Äfven meddelas en kortare kurs i Födoämneslära och Hälsovårdslära. Skolan har varit besökt af två tusen niohundra tjugufem (2,925) elever. Hvarje kurs omfattar 4 eller 4½ månader. Elever mottagas äfven på kortare tid. Ny kurs börjar den 1 nästkommande augusti. Prospekt och vidare upplysningar meddelas af

Fröken Berta Erlandsson, 19 Västra Trädgårdsgatan, Stockholm.

Önskar Ni Eder en smyskin, som ger en särskildt vacker sön vare sig Ni syr i det tunnaste siden eller de gröfsta kapptyger, bör ni köpa

Husqvarna Central Bobbin Smyskin,

ty dessa maskiner hafva genom sin öfverlägsna konstruktion, sin mångsidiga användning och öfriga framstående egenskaper blifvit så omtyckta, att de under de få år de varit i marknaden, trots sitt något högre pris erhållit en verkligt storartad spridning, det bästa beviset för att en vara är god. CENTRAL BOBBIN-MASKINEN tillverkas i två storlekar, en mindre för familjer och sytaliärer och en större för skrädrier. OBS! Fördelaktiga betalningsvillkor.

Möbler

med elegant utseende tillverkas med alla största omsorg hos GIDEON NILSSON, Linköping. Mångfald ritningar på begäran.

Annonsera i Idun!

Läs detta:

Då på sista tiden flera personer börjat annonsera om, att de bota Engelska sjukan, anhåller jag att icke blifva förvånad med dessa. En annonsör uppgifter sig till och med åga 35 års praktik ehuru själf endast 32 år gammal. Vill Ni erhålla snabb och säker hjälp

mot Engelska sjukan och Barnförnämning, så tillskrif mig, ty jag har behandlat denna sjukdom i 40 år och har således en erfarenhet, som ingen annan. De recept jag använder äro för utvärtes bruk och fullkomligt oskadliga samt härleda sig från munktiden och hafva bringat hjälp åt mångtusende. Engelska sjukan utbryter vid alla åldrar och äro symptomerna i hufvudsak följande: **Blodbrist, slappa armar och ben, kalla händer och fötter, gnattigt lynne, ingen söm, ingen aptit, somliga äta mycket men magra ändå, siem stockar sig i hufvudet, mage, leder, som medför en ryslig klåda, utslag, lederna blifva styfva, stockar sig slummet på strupen kallas det struma.** Sueda lemmar kunna bli återställda. Sök i tid åtminstone för barnen, de lida oförskyldt. Bref besvaras blott mot dubbel porto. Begär intyg. **HANNA BENGTTSSON, Munkgat. 2, Malmö, vid Pildamsvägen. Tel. 53 66.**

LEDIGA PLATSER

BARNSKÖTERS KOR, utbildade, erhålla anställning genom Arbetsförmedlingen. Hufvudkontor: Regeringsgatan 113. Afdelningskontor: Högbergsg. 37. Expeditionstid kl. 9-4, lördagar 9-2. Rikstel. 40 47. Personlig inställelse. Betyg böra medtagas. »Anlita närmaste kontor»

HÖNSSKÖTERSKA med pålitlig karaktär önskas å egendom i Göteborgs-trakten. Svar till »Hönsköterska», S. Gumalii Annonnsbyrå, Göteborg f. v. b.

ANSPRÅKSLÖS FLICKA af bättre familj får lärarikt plats att vara husmoder behjälplig med alla förefallande göromål på egendom i Östergötland. Någon lön och anseende som familjemedlem. Svar till »Inom åtta dagar», Iduns exp.

BARNSKÖTERSKA för två barn, pålitlig, ordentlig, van vid späda barn, kunnig i klädsömnad får plats i officersfamilj i Lund 1 aug. Svar med foto och betygsskrifter sändes till »Barnsköterska, en månad, två år», Refvingeby, Skåne.

FÖR enkel, bättre flicka, ej under 25 år, kunnig i matlagning, bakning och öfriga husliga sysslor, finnes plats den 15 juni hos äldre liten fam. i landsorten. Svar till »Ave», Iduns exp., f. v. b.

LÄRARINNEPLATS ledig för läsåret i treflig familj vid bruk i Värmland för 2 flickor om 8 och 10 år. Lön 500 kr. Norra Inack-Byrån, Malmkillnadsgat. 27, Stockholm.

SOM GUVERNANT önskas till hösten duglig, anspråklös flicka som genomgått läroverk, kompetent att meddela undervisning åt en flicka och en gosse i 3:de förberedande kurs och möjligen äfven åt en flicka, som läst småskolans första kurs. Musikalisk och villig undervisa nybörjare i musik har företåde. Svar med betygsskrifter, lönepret. och om möjligt foto sändes snarast till »Bruks-sambälle i Smålanda», under adr. S. Gumalii Annonnsbyrå, Sthlm f. v. b.

SOM VÄRDINNA vid kurort för 6 veckor, eventuellt längre, önskas i medio af juni mot fritt vivre en bildad, treflig och musikalisk dam. Svar till »Friskt humör», under adr. S. Gumalii Annonnsbyrå, Stockholm, f. v. b.

BÄTTRE FLICKA, barnkär, frisk, ordningsam, något kunnig i matlagning, villig deltaga i tjänarinesysslor, får plats i tjänstemannafamilj. Eget rum jungfru finnes. Svar med foto, löneanspråk, ref. till »Familjemedlem, Öfre Norrlands», under adr. S. Gumalii Annonnsbyrå, Stockholm, f. v. b.

TRADGÅRDSSKÖTERSKA, fullt kompetent att på egen hand, med hjälp för gräfnig, sköta en medelstor, nyanlagd trädgård, får genast anställning för sommaren. Svar med ref. och löneanspråk till Fru Wibell, Nora.

PLATS FINNES från hösten hos tjänstemannafamilj i Värmland att mot fritt vivre och fria resor läsa med 2 små flickor (nybörjare). Svar till »Lätt plats», Iduns exp., Stockholm.

UTEXAMINERAD småskolläroverks sökes för läsåret 1913-1914 att i småstad underv. 6 å 8 barn i 6 och 7 års åldern. Svar med löneanspråk och rek. torde adr. »1314», Stockholm p. r.

UNDERVISNINGSVAN lärarinna önskas till nästa läsår för tvänne barn i åldern 12 och 11 år. Svar till Fru Anna Akerman, Broby, Hölö.

FRAN 15 JUNI finnes plats för ung flicka som husmoders hjälp vid innearbetet i enkelt, bildadt landtbrukarhem i Roslagen. 2 pers. hush. (Eget rum. Lön 12 kr. (hjälp med prof. syssl.). Svar, helst med foto, till »2½ tim. resa», Postkont. Odengat. 58, Sthlm.

NORRA INACK-BYRAN ansk. lärarinna, värd., sjuksköt., kontors-, affärs-, sällskaps-, hushålls-, barnfrökenar. Malmkillnadsgat. 27, Sthlm.

Befattningen som husmoder vid Kungl. Bodens ingenjörskårs manskapsmarketeri

är ledig från den 1 inst. aug. Lönevillkor: 600 kr. pr år, fri bostad med värme och lyse och fritt vivre. Sökande skall hafva goda kvalifikationer att förestå rörelse, motsvarande den vid nykterhetskafé, kunna på egen hand affärsmässigt förrätta förekommande inköp, äfvensom att efter anvisning föra med rörelsen förordnad bokföring. Egenhändigt skrifna ansökningar med uppgift om föregående sysselsättning samt ref. insändas till Regementsintendent Vilhelm Lind, Boden, hvarifrån äfven eventuella förfrågningar besvaras.

Sällskapsdam.

Bildad, musikalisk dam, helst språkkunnig och med trefligt sätt, i ålder 30-40 år, erhåller plats i barnlös familj såsom sällskap och uppmantrant af fru med något klen hälsa. Sökande bör kunna intressera sig för sin uppgift och äga förmåga att sprida glädje och trefnad i hemmet. Kommer att anses såsom medlem af familjen och kan lämplig person påräkna god vädergällning. Svar med foto märkt »Sällskap», Gumalii Annonnsb., Malmö.

Det bästa läkemedlet är
NISSENS
ÄKTA BRÖSTKARAMELLER

Enda tillverkare A.-B. Nissens Manu-
facturing, Norrköping.
Doktor A. Kjellbergs
kurs i massage och sjukgymnastik.
Begär prospekt! Stockholm,
Mästersamuelsgatan 70.

Gymnastikdirektörsexamen
aflygges efter 2-årig kurs af kvinnliga
elever vid
Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
Ny kurs börjar 14 sept.
Prospekt gen. kapten J. Thulin, LUND.

Göteborgs
Gymnastiska Institut,
Göteborgs Arkader, Göteborg,
längsta o. fullständigaste spe-
cialkurs i **Sjukgymnastik** o. **Mas-**
sage. Nästa läsår börjar den 12 sept.
Begär prospekt!

Malmö Privata Förlösningshem.
Tel. 5919. Henrik Smithsg. 1. 4 o. 5 vån.
Prospekt sändes.

Mot grått hår.
Enda fullt tillförlitliga oskadliga me-
del som återger hår och skägg dess
ursprungliga färg. Pris 5.50 + porto.
Endast i **Fanny Gålls Parfymmagasin,**
5 Malmörsg., Sthlm. Kungl. Hof.

Vårda hyn!
(Majorskan Edmann.)
Crema Idéale gör hy, hals och hän-
der vackra. Fin parfym 2.50
Poudre de Riz Idéale, utsökt och
oskadligt ansikts puder 3.—
Rynktinktur förminskar rynkor, gör
hyn ungdomligt skär 3.25
Champing renar fullt, borttager
mjäll, ger glans 2.—
Absolut oskadligt enligt handelske-
mist. I parti och minut hos
Franska Parfymmagasinet,
Hofleverantör,
21 Drottninggatan 21, Stockholm,
samt i de förnämsta parfymaffärer.

Lait Mono.
(Professor Mono.)
Gör huden genomskinlig, matt och
skär. Pris kr. 4.—, 7.50 o. 14.—. Endast
i **Franska Parfymmagasinet,** (Hoflev.),
21 Drottninggatan 21, Stockholm.

Vårda håret, om det är sjukt eller
friskt, och använd
Zivertz'Extrait Vegetal
bästa hårkonserveringsmedel. Rekommende-
rad af många läkare. Finnes till salu hos
frisörer och i parfymaffärer samt hos Kongl.
Hof. **Zivertz' Bftr.,** Drottninggatan 42,
Arkaden, Göteborg. Återförsäljare rabatt.

Röda händer
o. ömkylda fötter botas lämpligast denna
årstid med "Gull", erkänt öfverträff-
fadt. I parfymaff. i Sthlm o. landsort,
samt hos **Wilh. Becker, Sthlm,** å 1 kr. fl.

OATINE
Den som vill
undvika att i
sommartid få en
röd och fräckig hy
bör ingnida den
med Oatincréme
som är en natur-
produkt framställd
af ren hafre.
Huden får genom rationellt bruk en
vacker varm färg.
Oatine finnes öfverallt samt hos A. W.
Nording, Biblioteksg. 11, Drottningg. 63
och Birgerjarlsgratan 16, Stockholm.

Hårnät.
Äkta till kr. 3.75 pr dass. vanlig storlek.
Silke 1.20
Prof (äkta) mot 95 öre i frim. Svenska
Hårnätimporten, Stockholm Va.

EAU DE QUININE
KRONAN AF ALLA HÄRVATTEN
ED. PINAUD
18. PLACE VENDÔME PARIS
Bevarar o. stärker
hårväxten.
FÅS ÖFVERALLT **ED. PINAUD**

VINOLIA
Tvålar, Parfymer och
Toalett-Artiklar.

FÖR BARNVÅRDEN.
VINOLIA PUDER och CRÈME
äro alltid oumbärliga för barn.
Deras ömtåliga hud blir lätt röd
och narig. Glöm ej VINOLIA,
när Lillan badar.

Vinolia Generalagentur:
Skepparegatan 6, STOCKHOLM Ö. Dj.

Idun

Ferrin

Fås på apoteken.
Bästa järnmedel
utmärkt styrkande.
Apoteket Lejonet, Malmö.

Osvikligt botemedel mot EKSEM,
finnar, revormar m. m. bepröfvadt se-
dan 50 år tillbaka. Absolut tillförlit-
ligt. 22-årig eksem har botats. Ingen
humbugsmedicin. Pris 2.— pr burk.
2 burkar franko. Försökslikvid eller
postförskött. O. V. Olsson, Frånsta.

Annonsera i Idun!

Köttsoffa

bereder man bäst
af **MAGGI'S** Buljong-Tärningar

IDUNS MODELLKATALOG

n:r 3 för sommaren
utkommen.

Häftet innehåller ett rikhaltigt urval af
de senaste vår- och sommarmyheterna och
finnes till salu i alla boklädor samt i de
flesta tidnings- o. cigarraffärer. Pris 30 öre.
Erhålles *portofritt* direkt från *Iduns Expe-*
dition, Stockholm, mot insändande af 30
öre i frimärken.

MUSIKINSTRUMENT.

Endast prima och väl justerade: Gi-
tarrer, Mandoliner, Gitarmandolin-
er, Gitarrutor, Violiner, Violon-
celler, Cittror, Konserter, Drag-
spel, Flöjter, Klarinetter, Mässings-
instrument, Sextetter af förstkl. böh-
misk tillverk., svensk modell, till
300 och 425 kr. sextett pr extra
kontant, Trummor, Fodral, Strängar
och öfriga tillbehör. Orglar och
pianon från främsta fabriker. Hög
rabatt vid extra kontant köp af
orglar och pianon. Rikt illustr.
priskurant gratis mot insändt 10-
öres frimärke till porto

CEYLON-TÉER.

Frälsningsarméns äkta, rena, be-
römda téer. Finaste arom. Olika
paketeringar till 5, 6 och 8 kr. pr kg.

KAKAO.

Frälsningsarméns rena kakao af
erkänd förstklassig beskaffenhet.
Pris pr hekto —: 45, pr kg. 4: 50,
enkiloburkar 4: 50.

ARMÉ-TVÅL.

Fin och behaglig antiseptisk toa-
lett-tvål. Pris: pr stång 1:—, pr
bit —: 25.

DENTOL.

Frälsningsarméns utmärkte mun-
vatten och tandpasta. Munvattnet
är på grund af sina stora antisepti-
ska egenskaper äfven ett förträff-
ligt antisepticum. Pr hefl. 1: 75,
halfl. 1:—, Tandpasta pr tub —: 60.

VIOLA-IDEAL.

Finaste toalet-tvål. Pris: pr kar-
tong om 3 tvålar 1:50, pr tvål —: 50.

ARMÉ-SKOKRÄM.

Terpentinfri förstkl. skokräm. Pris:
pr burk —: 25, pr stor ask —: 50,
pr mindre ask —: 20.

PUTSPULVER.

Förstklassigt rengöringsmedel för
metaller, men särskildt för koppar.
— Pris pr burk —: 25.

PUTSKRÄM.

Förnämsta metallpoleringskräm för
alla metaller. Pris pr flaska —: 25.

Dessa varor kunna erhållas vid eller
genom hvarje Frälsningsarmé-kår, hos
många hrr handlare eller direkt från

FRÄLSNINGARMÉN'S HANDELSDEPARTEMENT,
TELEFONER: RIKS- 85 81. Allm. 63 72.
ÖSTERMALMSG. 24 & 26, STHLM 5.

Hvem vill inte bo billigt och trefligt
med goda kommunikationer
och vackra omgifningar?
Råsunda Förstadssamhälle
erbjuder dessa förmåner och ännu en hel del till.

Engelska sjukan

reumatism, bleksot, struma eller brytes kroppen sönder. Personer som ärs-
vis legat på lasarett men ej blifvit botade hafva genom mig blifvit fullständig
återställda till hälsan. Ingen behöfver resa hit. Beskrif symptomerna. *Snedda*
lemmar kunna bli återställda. Bref besvaras mot dubbelt porto.
Tusentals intyg finnas från såväl äldre som yngre.
N. Mårtensson, Malmö K, Rundelsgatan 5.

Snar hjälp
mot Engelska sjukan,

som bryter ut vid alla åldrar intill 40
år, fås med utvårtes medel af under-
teknad, som har 15 års praktik i
Engelska sjukans behandling.
De mest framträdande symptomerna
äro *blodfattigdom, slappa armar och*
ben, gnatigt lynne, ingen sömn, ingen
aptit, somliga äta mycket, men magra
ändå, kroppen blir upplöst i slem som
stockar sig i lederna och medför kyla,
klåda och utslag. Blir ej slemmet ut-
rensadt uppstår som följd deraf *gikt,*
reumatism, bleksot, struma eller brytes kroppen sönder. Personer som ärs-
vis legat på lasarett men ej blifvit botade hafva genom mig blifvit fullständig
återställda till hälsan. Ingen behöfver resa hit. Beskrif symptomerna. *Snedda*
lemmar kunna bli återställda. Bref besvaras mot dubbelt porto.
Tusentals intyg finnas från såväl äldre som yngre.
N. Mårtensson, Malmö K, Rundelsgatan 5.

Ny katalog sändes gratis och franko
Modernaste afpassade klädningsar.
Svenska Konstväfadsaffären, Björnlunda.

Maria Cederschiöld:

EN BANBRYTERSKA

Skildringar från *Ellen Fries'*
studentår i Uppsala,
hämtade ur hennes bref och an-
teckningar.
Dessa skildringar bära en omis-
skänlig prägel af ungdomlig
friskhet och omedelbarhet och gif-
va en tilltalande bild af en sym-
patisk ung kvinna, öfverlägsen
icke blott genom begäfnings och
kunskafer utan framför allt ge-
nom karaktärens renhet och ädel-
het.
Både såsom tidsbild och männi-
skoskildring är därför boken äg-
nad att i hög grad intressera.
Pris 1: 75.
P. A. Norstedt & Söners Förlag.

Använd alltid
**FLORODOL-
TVÅL**
En verklig
balsam för huden.

Till plantering i juni kunna nu
beställas:

Blomster- och Bladväxtpantor,
Balkongväxter, Torrrosor, Dahlior,
Jordgubbs- och Köksväxtpantor.
Prisförteckning på begäran från *Haga*
Trädgård gen. *John Wallmark,* Post-
adr. *Stockholm 3,* Riks 11520 o. Allm.
telefon 44 15.

Johann Maria Farinas

Eau de Cologne med Kölnerdömen,
frisk och af en oförläplig finhet,
erhålles lädvis och pr flaska till parti-
pris vid köp direkt å Kölnlagret,
24 Smålandsgatan, Stockholm. Lämplig
present vid alla tillfällen. Pro-
spekt franko.

Gummiklacker
"Excelsior"
Finnas i hvarje väl sorterad skoaffär.

Effektiva skönhetsmedel.

Crème Lanola mot rynkig och slapp
hud. Pris 3 kr.
Crème Florida mot mycket torr hud
och rynkor. 3 kr.
Crème Trianon mot ärrig och ojämn
hud. 2 kr.
Crème Cilo gör ögonbrynen täta och
vackra. 2 kr.
Crème Aspasia. Bleker på 4 nätter
hals, armar och byst. Äfven bra
mot mörka fläckar i ansiktet. 5 kr.
Crème Laïs för bystens formskönhet
och fasthet. 10 kr.
Trianon-Pasta mot misspyrdande
hårväxt. Utrotar på kort tid allt
generande hår, utan att efterlämna
märken i huden, och är absolut
oskadlig. 5 kr. pr sats.
Trianon-Hårtinktur mot mjäll och
håråfäll. 3 kr. pr flaska.
Lanola-Handbalsam mot röda, kylda
och sträfvä händer. 2 kr. pr flaska.
Secco-Salva mot armsvett och annan
abnorm svettning. 2 kr.
Lanola-Hyrenovator mot pormaskar.
Kr. 1.75 pr flaska.
Trianon-Fräkensalva. Kr. 2.—
Trianon-Finnsalva. Kr. 2.—
Fleur de Roses Trianon. Flytande
läppsmink. Fastsitter hela dagen.
6 kr.
Trianon-Nästinktur till behandling
af röda näsor. Kr. 3.—
Massage-Crème för totalmassage.
Kr. 4.—
Hygieniskt Puder för olika slags
hud. Kr. 1—8 pr ask.
Härfärgningsmedel — alla nyanser.
Kr. 5.—
Samtliga dessa preparat användas
sedan flera år med osviklig framgång
i min praktik för skönhetsvård och
kunna därför rekommenderas som de
mest tillförlitliga som finnas att tillgå.
Expedieras diskret till landsorten
mot postförskött. Bruksanvisning
medföljer hvarje preparat.
Observera mitt inregistrerade mär-
ke Trianon på hvarje varuslag.
Maria Enquist, Exam. Sjukgymnast.
Institut för skönhetsvård.
Biblioteksgatan 6—8.
Riks Norr 390. Allm. 226 62.

**Idun utgifves denna
vecka i A och B.**